

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07752

DER GERTNER

Rabindranath Tagore

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דער גערמאנער

פון

ראפינדראנאטה טאנאר

איבערזעצט פון

אסקאר דובין

פילאדעלפיא, פא.

1915

אזער בראַס.

פרינמערס אונד פאָבלישערס

פילאדעלפּיא, פא.

צ

ו. ב. יעמחם

פארווארט

צו דער ענגלישער איבערזעצונג

דיא מעהרסטע פון דיא ליעדער פון ליעבע און לעבען, דיא איבערזעצונגען פון דעם בענגאלישען וואס זענען ארויסגעגעבען אין דיזען בוך, זענען געשריבען געווארען א סך פריהער פאר דער סעריע פון דיא רעליגיעזע פאעמען וואס געפינען זיך אין דעם בוך „גייטאנזשאלי“. דיא איבערזעצונגען זענען ניט שטענדיג ווערמערליך — דיא ערשטע זענען מאנכעס מאל פארקירצט און מאנכעס מאל פערטיימט מיט פיעל ווערטער.

ראפינדראנאטה מאנאר.

פאַרוואַרט

צו דער אידישער איבערזעצונג

ראבינדראנאט מאנאָר איז דער גרויסער אינדישער פּאָעט וועלכער האָט אין דעם יאָהר 1913 געוואונען דעם נאָבעל פּרייז פאר ליטעראטור. אין ענגליש זענען זיינע ביכער איבערזעצט פון איהם אליין, און דיא אידישע איבערזעצונג וועלכע איז געמאכט פון דער ענגלישער קאָן דעריבער פּעטראַכט ווערען כמעט וויא פון דער ערשטער האַנד.

„דער גערטנער“ איז דאס ערשטע בוך וואָס ער-שיינט אין אידיש פון דעם גרעסטען אַריענטאלישען פּאָעט פון דער יעצטיגער צייט, און עס איז דיא האַפ-נונג פון דעם איבערזעצער, אז דער בוך וועט מיט פרייד פּעגעגענט ווערען פון יעדען אינטעליגענטען אידישען לעזער וואָס פּעזיצט אן ענטוויקעלטען חוש פאר אמת'ער שעהן ליטעראטור און קאָן דורכפיהלען יענעם הויכען עסטעמישען גענוס וואָס עס וועט איהם געבען דאס ווערק פון דעם ערשט געוואַרענעם פּע-ריהמטען דיכטער, וואָס איז פּיליכט דאס איינציגע אין פּראַכט און אין פּאַרם און דער וואונדערבארער לייריק פון ליעבע און לעבען.

א ס ק א ר ד ו ב י ן .

דער גערטנער

די ענער

האָפּ רחמנות אויף דיין דיענער, מיין קעניגין!

קעניגין

דיא פערזאמלונג איז אריבער און מיינע דיענער
זענען שוין אלע אוועק. ווארום קומסטו אין דיזער
שפעטער שמונדע?

די ענער

ווען דו ביזט פארטיג געוואָרען מיט דיא דיענער,
איז עס מיין צייט.
איך קום דיך פרעגען וואָס בלייבט פאר דיין לעצ-
טען דיענער צו טהון.

קעניגין

וואָס קאָנסטו ערוואַרטען ווען עס איז שוין צו
שפעט?

דער גערטנער

2

ד י ע נ ע ר

מאך מיר פיר דעם גערטנער פון דיין בלומען גארטן.
מען.

ק ע נ י ג י ן

וואס פיר א נארישקייט איז דאס?

ד י ע נ ע ר

איך וויל אויפגעבען מיין אנדער ארבייט.
כ'וועל פערווארפען אינ'ם שטויב מיינע שווערדען
און שפיוזען. ניט שיק מיר אין קיין ווייטע ערטער;
ניט בעפעהל מיר אונטערנעהמען נייע זיעגען. גאר
מאך מיר פיר דעם גערטנער פון דיין בלומען גארטן.

ק ע נ י ג י ן

וואס וועלען דייענע פפליכטען זיין?

ד י ע נ ע ר

דיא דיענסט פון דייענע לעדיגע מעג.
איך וועל פריש האלמען דעם גראַזיגען וועג וואו
דוא שפאצירסט אינ'ם פריהמאָרגען, וואו דייענע פיס
וועלען בעגריסט זיין מיט לויב ביי זייער יעדען טריט
פון דיא בלומען וואס זענען אייפערדיג צום טוידט.

דער גערטנער

3

איך וועל דיר וויעגען אין א וויעג צווישען דיא
צווייגען פון דער סאפטאפארנע. וואו דיא לכנה פון
דעם פריהען אבענד וועט זיך אנשטרענגען צו קושען
דיין קלייד דורך דיא בלעמער.
איך וועל אַנפילען מיט שמעקענדיגען אייל דאָס
לעמפעל וואָס ברענט ביי דיין צוקאָפענס, און כ'וועל
בעציערען דיין פוס-ביינקעל מיט סאנדאלען און זאפ-
רען בעהעפט אין וואונדערשעהנע שניצונגען.

ק ע נ י ג י ן

וואָס ווילסטו האַבען פאַר דיין לויז?

ד י ע נ ע ר

ערלויבט זיין צו האלמען דייע קליינע הענטעלעך
וויא צארמע פלאנצען-שפראַצינגלעך
און אַנטאָן בלומען קייטעלעך
אויף דייע הענט-גילענקעלעך;
צו בעפארבען דייע פיסעלעך
מיט'ן זאנפט פון בלומען בלעטעלעך
און אוועק קושען דיא שטויב פלעקעלעך
פון זייערע בעהאלמענע ערטערלעך.

ק ע נ י ג י ן

איך ערפיל. מיין דיענער. דייע געבעטען. דוא
וועסט זיין דער גערטנער פון מיין בלומען גארטען.

2

„אך, דיכטער, דער אבענד דערנעהנט זיך; דיינע האר ווערען גרוי.

„הערסטו אין דין איינזאמען טראכטען דיא מיט-טהיילונג פון דער צוקונפט?“

„עס איז אבענד,“ האט דער דיכטער געזאגט. „און איך הער זיך צו ווייל עמיצער קאן נאך רופען פון דארף, שפעט וויא עס זאל שוין זיין.

„איך גיב אכטונג ווען יונגע בלאנזשענדע הערצער בעגעגענען זיך צוזאמען, און צוויי פאר גליהענדע אויגען בעטען פיר מוזיק צו צוברעכען זייער שמיל-קייט און רעדען פיר זיי.

„ווער איז דען דארט צו פעראייניגען זייער ליידענ-שאפטס געזאנגען, אויב איך זיין אויף דעם ברעג פון לעבען און טראכט פון דעם טוידט און יענע זייט?“

„דער פריהער אבענד שטערן פערשוואונדעט.

„דיא רויטקייט פון א שייטער הויפען שמארבט לאנגזאם אָב ביי דעם שטילען טייך.

דער גערטנער

5

„דיא זשאקאלען שרייען אין כאר אויס דעם הויף
פון דער פערלאָזטער הויז אין דעם ליכט פון דער
אויסגענוצטער לבנה.

„אויב עמיין א וואנדערער, פערלאָזענדיג זיין היים,
קומט אהער צו בעאַפאכטען דיא נאכט און מיט א
געבויגענעם קאפ זיך צוהערען צו דעם מורמלען פון
דער פינסטערנים, ווער איז דען דארט צו אריינשעפֿן
צען דיא לעפענס סודות אין זיינע אויערן אויב איך.
פערמאכענדיג מיינע טיהרען, זאל פרוּבען זיך פער
פרייען פון שטערבליכע דיענסטע?

„עס איז א קלייניגקייט וואָס מיינע האַר ווערען
גרוי.

„איך בין אימער אזוי יונג אָדער אזוי אלט וויא
דער יונגסטער און דער אלטסטער פון דיעזען דארף.

„מאנכע האַפען שמייכלען, זיסע און איינפאכע, און
מאנכע א לוסטיגען וואונק אין זייערע אויגען.

„מאנכע האַפען טרערען וואָס רינען אין דעם טאָג
ליכט, און אנדערע טרערען וואָס זענען בעהאלטען
אין דער דונקעלהייט.

דער גערטנער

6

„זיי אלע דארפען מיך, און איך האב קיין צייט
ניט צו נאכקאמען נאך יענער וועלט.
„איך בין אין דיא יאהרען מיט יעדען, וואס מאכט
דאס אויס אויב מיינע האר ווערען גרוי?“

דער גערטנער

7

3

אין דער פריה האָב איך געוואָרפֿען מיין געץ אין
דעם ים.

איך האָב אַרויסגעשלעפֿט פֿון פינסטערן אַפּגרונד
זאכען פֿון זונדערפֿארען אויסזעהן און זונדערפֿארע
שעהנקייט — מאַנכע האָבען געשיינט וויא אַ שמיי-
כל, מאַנכע האָבען געגלאַנצט וויא טרערען, און
מאַנכע זענען רויט געווען וויא דיא באַקען פֿון אַ
כלה.

ווען איך בין געגאנגען אהיים מיט דעם טאָג'ס
לאַסט, איז מיין ליעבע געזעסען אין גאַרטען אומ-
זיסט רייסענדיג דיא פֿלעטלעך פֿון אַ בלום.

איך האָב זיך אַפּגעשטעלט אויף אַ מאַמענט, און
דאן אוועקגעלייגט ביי איהרע פֿיס אלעס וואָס איך
האַב אַרויסגעשלעפֿט, און בין געשטאנען שמיל.
זיא האָט אַ בליק געטהון אויף זיי און האָט געזאָגט,

„וואָס פֿיר אונבעקאנטע זאכען זענען דאָס? איך
ווייס ניט צו וועלכען גויך זיי זענען!“

איך האָב אָנגעבויגען מיין קאָפּ פארשעהמט און
געטראכט, „איך האָב ניט געשמרײט פיר זיי, איך
האָב זיי אין מאַרק ניט געקויפט; זיי זענען ניט קיין
פאסענדע מתנות פאר איהר.“

דערנאָך האָב איך דיא גאנצע נאכט זיי צואוואַרד
פען איינציגווייז אין גאס.

אין דער פריה זענען געקומען רייזענדע; האָבען
זיי אויפגעקליעבען און אוועקגעטראָגען אין ווייטע
לענדער.

דער גערטנער

9

4

אָך איז מיר, ווארום האָבען זיי אויסגעבויעט מיין
הויז ביי דעם וועג צו דער מארק שמאָדמ?
זיי אנקערן זייערע געלאָדענע שיפלעך געבען מיינע
בויער.

זיי קומען און געהן און וואנדערן נאָך זייער ווילען.
איך זיך און היט זיי; מיין צייט פּערגעהט אזוי.
זיי פּערטרייבען קאָן איך ניט. און אזוי געהן מיינע
מעג פּערביי.

נאכט און טאָג הערען זיך זייערע טריט ביי מיין
טהיר.

אומזיסט שריי איך, „איך קאָן אייך ניט.“
מאנכע פון זיי זענען בעוואוסט צו מיינע פינגער,
מאנכע צו מיינע נאָזלעכער, דאָס בלוט אין מיינע
אָדערן זעהט אויס צו קאָנען זיי, און מאנכע זענען
בעוואוסט צו מיינע הלומות.

זיי פערטרייבען קאן איך ניט. איך רוף זיי און זאג, „קומט צו מיין הויז ווער נאָר עס פערלאנגט עס. יא, קומט.“

אין דער פריה קלינגט דאס גלעקעל אין טעמפעל. זיי קומען מיט זייערע קאשעקעס אין זייערע הענט. זייערע פיס זענען ראָזעווע רויט. דיא ערשמע ליכט פון דעם פארטאָג איז אויף זייערע פנים'ער.

זיי פערטרייבען קאן איך ניט. איך רוף זיי און איך זאג, „קומט צו מיין גארטען קלייבען בלומען. קומט אהער.“

ביי טאָג הערט זיך דער צימבעל ביי דער פאלאץ-מויער.

איך ווייס ניט ווארום זיי פערלאָזען זייער ארבייט און ווארטען לאנג נעבען מיין קוסטארניק. דיא בלומען אין זייערע האַר זענען בלאס און פאר-זועלקט; דיא נאָמען זענען שוואך אין זייערע פליי-מען.

דער גערטנער

11

זיי פערטרייבען קאן איך ניט. איך רוף זיי און זאגן „דער שאמען איז קיהל אונטער מינע בוימער. קומט, פריינדע.“

ביי נאכט זשומען דיא אינזעקטען אין וואלד.
ווער איז עס וואָס קומט לאנגזאם צו מיין שטיין
און קלאפט אָן פֿיין?

איך זעה אונבעשטימט דעם פנים, א וואָרט ווערט
ניט גערעדט, דיא שטילקייט פון הימעל נעהמט אלעס
ארום.

פערטרייבען מיין שטילען גאסט קאן איך ניט.
איך קוק אויף דעם פנים דורך דער פינסטערניס, און
שטונדען פון חלומות געהן פערביי.

5

איך בין אונרוהיג. איך בין דורשטיג נאך ווייטע
זאכען.

מיין נשמה געהט אויס אין א בענקשאפט צו בע-
ריהרען דעם ברעג פון דער דונקעלער ווייטקייט.

א גרויסע פערפֿאַרגענהייט, א בימערער רוף פון
דיין פלייט!

איך פארגעס, שטענדיג פארגעס איך, אז איך האָב
קיין פליגלען צו פליהען, אז איך בין געפונדען אין
דעם אַרט אויף עוויג.

איך בין אייפֿעריג און וואַכענד, איך בין א פרעמד-
דער אין א פרעמד לאַנד.

דיין אטהעם קומט מיר איינרוימען אן אונמעגליכע
האַפענונג.

דיין צונג איז בעוואוסט צו מיין הארצען וויא אן
אייגען גליעד.

א ווייט־צור־זוכען, א בימערער רוף פון דיין פלייט!

דער גערטנער

איך פארגעס, שמענדיג פארגעס איך, אז איך ווייס
 ניט דעם וועג, אז איך האב ניט דעם געפליגעלמען
 פערד.

איך בין אונרוהיג, איך בין א וואנדערער אין מיין
 הארצען.

אין דעם זוניגען נעפעל פון דיא מאטע שטונדען,
 וואסערע גרויסע זעהונגען פון דיין געשטאלטונג
 פארטירען זיך אין דער בלויהקייט פון דעם הימעל.
 א ווייטסטער סוף, א ביטערער רוף פון דיין פלייט.
 איך פארגעס, שמענדיג פארגעס איך, אז דיא טויר
 ערן זענען פערשלאסען איבעראל אין דער הויז וואו
 איך וואהן אליין!

6

דער געפאנגענער פויגעל איז געווען אין א שטייג.
דער פרייער פויגעל איז געווען אין וואלד.

זיי האָבען זיך באגעגענט ווען דיא צייט איז גע-
קומען. עס איז געווען א בעפעחל פון שיקזאל.

דער פרייער פויגעל שרייט. „א מיין ליעבע, לאַמיר
פליהען אין וואלד.“

דער שטייג-פויגעל שושקעט, „קום אהער, לאַמיר
ביידע לעבען אין שטייגעל.“

זאָגט דער פרייער פויגעל, „צווישען שטאנגען, וואו
איז דאָרט פאראן אַרט צו אויסשפרייטען איינעס'ס
פליגעלען?“

„אך“, שרייט אויס דער שטייג-פויגעל, „איך וואַלט
ניט געוואוסט וויא זיך צו בעזעצען אין הימעל.“

דער פרייער פויגעל שרייט, „מיין ליעבלינג, זינג
דיא ליעדער פון דיא וואלד-לענדער.“

דער שטייג פויגעל זאָגט, „זעץ זיך ביי מיין זייט.“

דער גערטנער

איך וועל דיר לערנען דיא רעד פון דעם ערפאהרע-
נעם."

דער וואלד פויגעל שרייט, „נייען, אך נייען! ליער
דער קאן מען קיין מאל ניט לערנען."

דער שטייג פויגעל זאגט, „וועה איז מיר, איך קאן
ניט דיא ליעדער פון דיא וואלד-לענדער."

זייער ליעבע איז פול מיט בענקשאפט, נור זיי
קאנען קיין מאל ניט פליהען פליגעל צו פליגעל.

דורך דיא שטאנגען פון דעם שטייג קוקען זיי
ארויס, אומזיסט איז זייער וואונש צו קאנען איינער
דעם אנדערן.

זיי בעוועגען זייערע פליגעלען אין קומער, און זינד
גען, „קום געהנטער, מיין ליעבע!"

דער פרייער פויגעל שרייט, עס קאן ניט זיין, איך
שרעק זיך פאר דיא פערמאכטע טהירען פון דער
שטייג."

דער שטייג פויגעל שושקעט, „וועה, מינע פליג-
לען זענען מאכטלאז און טויט."

7

אך מוטער, דער יונגער פרינץ דארף פערבייפאָה-
רען אונזער טהיר, — וויא קען איך בעזאָרגען מיין
ארבייט היינטיגען פריהמאָרגען?

צייג מיר וויא אזוי צו פערפלעכטען מיינע האָר;
זאָג מיר וואָס פיר א קלייד איך זאָל אַנטהון.

וואָס קוקסטו אויף מיר ערשטוינט, מוטער?

איך ווייס וואָהל ער וועט איין מאָל ניט א בליק
טהון צו מיין פענסטער; איך ווייס ער וועט פערביי-
געהן מיין אנזיכט אין אן אויגענבליק; נאָר דער
פערשוואונדענער שאַן פון דער פלייט וועט קומען
זיפצענדיג צו מיר פון ווייטען.

אַבער דער יונגער פרינץ וועט פערבייפאָהרען ביי
אונזער טהיר, און איך וויל אויף זיך אַנטהון מיין
בעסטעס פאר דעם מאַמענט.

אך מוטער, דער יונגער פרינץ איז שוין פערביי
דורך אונזער טהיר, און דיא מאָרגען זון האָט גע-
שטראהלט פון זיין קארעטע.

דער גערטנער

17

איך האב אוועקגעקעהרט דעם שלייער פון מיין
פנים, איך האב צוריסען דיא רובינען קייט פון מיין
האלז און האב עם געווארפען אין זיין וועג.

וואס קוקסטו אויף מיר ערשטוינט, מוטער?

איך ווייס וואהל ער האט גיט אויפגעקליבען מיין
קייט; איך ווייס עם איז צוריבען געווארען אונטער
זיינע רעדער איבערלאזענדיג א רוימען פלעק אויף
דעם שטויב, און קיינער ווייסט גיט וואס מיין מתנה
איז געווען און צו וועמען.

אפער דער יונגער פרינג איז דאך פערביי געווען
ביי אונזער טהיר, און איך האב געשליידערט דיא
צירונג פון מיין ברוסט פאר זיין וועג.

8

ווען דאס לעמפעל איז אויסגעגאנגען ביי מיין
בעט האב איך ערוואכט מיט דיא ערשמע פויגעלעך.

איך האב זיך געזעצט ביי מיין אפענעם פענסטער
מיט א פרישען קראנץ אויף מיינע צולאזענע האר.

דער יונגער רייזענדער איז אָנגעקומען מיט דעם
וועג אין דעם ראָזעווען נעפעל פון פריה מאָרגען.

א פערעל קייטעל איז געווען אויף זיין האלד, און
דער זונ'ס שטראהלען זענען געפאלען אויף זיין קרוין.
ער האט זיך אָפגעשטעלט פאר מיין טהיר און האט
מיר געפרעגט מיט אן אייפערדיגען אויסגעשריי, „וואו
איז זיא?“

פיר גרויס שאנדע האב איך ניט געקענט זאגען.
„זיא איז איך, יונגער רייזענדער, זיא איז איך.“

עס איז געווען דעמערינגס צייט און דאס לעמפעל
האט נאך ניט געברענט.

איך האב זאָרגלאָז געפלאַכטען מיינע האַר.

דער גערטנער

דער יונגער רייזענדער איז אָנגעקומען אויף זיין
קארעטע אין דער רויטקייט פון דער פארגעהענדער
זון.

זיינע פערד זענען געווען שוימיג ביים מויל, און
שטויב איז געווען אויף זיין מאנטעל.

ער האָט אראָפגעשטייגט ביי מיין טהיר און האָט
געפרעגט אין אַ מיעדען קול, „וואו איז זיאָ?“

פיר גרויס שאנד האָב איך ניט געקאָנט זאָגען,
„זיא איז איך, מיעדער רייזענדער, זיא איז איך.“

עס איז אן אפּריל נאכט. דער לאַמפּ ברענט אין
מיין צימער.

דער ווינטעלע פון דרום־זייט פּלאַזט פיין. דער
ליארעמדער פּאַפּוגאי שלאַפט אין זיין שטייגעל.

און וויא דער פּאָווע'ס האַלז איז דער שעדנער,
קאַליר פון מיין טאליע קלייד.

ביים אָפענעם פענסטער זיך איך שטיל און קוק
ארויס צו דער פּערלאָזענער גאס.

דורך דער פינסטערער נאכט האַלט איך אין איין
מורמלען, „זיא איז איך, פּערצווייפעלמער רייזענ-
דער, זיא איז איך.“

9

ווען איך געה אליין ביינאכט מיין ליעבען צו טרע-
פען, זינגען ניט דיא פויגעלעך, דער ווינט ליארמט
ניט, דיא הייזער פון ביידע זיימען גאס שמעהן שמיל.
עס איז מיינע אייגענע קנעכלען וואס הערען זיך
אלץ העכער ביי יעדען שפאן און איך בין פאר-
שעהמט.

ווען איך זיין אויף מיין באלקאן און הער זיך צו
נאך זיינע פוס-טריט, רוישען ניט דיא פלעטער אויף
דיא בוימער, און דאס וואסער אין טייך איז שמיל
וויא דער שווערד אויף דיא קניען פון א וואך-סאל-
דאט וואס איז אנשלאפען געפאלען.

עס איז מיין אייגען הארץ וואס קלאפט ווילד —
איך ווייס ניט וויא אזוי איך זאל דאס איינשמילען.

ווען מיין ליעבער קומט און זעצט זיך ביי מיין זייט,
ווען מיין קערפער ציטערט און מיינע אויגען ווערען
שוואך, ווערט דיא נאכט פינסטער, דער ווינד פאר-

דער גערטנער

לעשט דעם לאַמפּ, און דיא וואַלקענס פּאַרציהען
שלייערס איבער דיא שמערען.

עס איז דיא ציערונג אויף מיין אייגענער פּרוסט
וואָס שיינט און גיט ליכט. איך ווייס גיט וויא אזוי
עס צו בעהאלטען.

10

לאָז צו רוה דיין ארבייט, כלה. הער, דער גאסט
איז געקומען.
הערסט דוא, וויא ער שאַקעלט פיין דאס קיימעל
וואָס בעפעסטויגט דיא מהיר?
זעה אז דיינע קנעכלען זאלען ניט מאכען קיין
הויכען גערויש, און אז דיין טריט איז ניט איבער-
איילט איהם צו בעגעגענען.
לאָז צו רוה דיין ארבייט, כלה, דער גאסט איז גע-
קומען אין אבענד.

ניין עס איז ניט דער גייסטערהאפטער ווינד, כלה,
זיי ניט ערשראָקען.
עס איז דיא גאנצע לבנה אויף אן אפריל נאכט;
דיא שאמענס זיינען בלאס אין דעם הויף; דער היר-
מעל אויבען איז אויסגעלייטערט.
ציה ארויף דיין שלייער אויף דיין פנים אויב דוא
מוזט. טראָג צו דעם לאַמפּ צו דער טהיר אויב
דוא שרעקסט זיך.
ניין, עס איז ניט דער גייסטערהאפטער ווינד, כלה,
זיי ניט ערשראָקען.

דער גערמנער

23

רעד ניט קיין וואָרט צו איהם אויב דוא ביזט שרע-
קעדיג; שמעה אין א זייט ביי דער טיהר ווען דיא
בעגעגענסט איהם.

אויב ער פרעגט דיך פראגען, און אויב דוא ווינשט
דאס, קענסטו אראפלאזען דייע אויגען און שוויי-
געניש.

לאז ניט דייע פרעסלעמען קלינגען ווען מיט'ן
לאַמפ אין דער האנד, דוא פיהרסט איהם אריין.
רעד קיין וואָרט צו איהם אויב דוא ביזט שרעקע-
דיג.

האַסטו נאָך דיין ארבייט ניט געענדיגט. כלה?
הער, דער גאסט איז געקומען.
האַסטו ניט אַנגעצונדען דעם לאַמפ אין דער קוה-
שטאל?

האַסטו ניט גרייט געמאכט דעם אַפּפּער קאַשעק
פיר דעם אכענד דיענסט?

האַסטו ניט געלייגט דעם רויטען גליק צייכען ביי
דער צושיידונג פון דייע האַר, און פארטיג געמאכט
דעם טוואלעט פיר דער נאכט?

אַ כלה, הערסט דוא, אז דער גאסט איז געקומען?
לאז דיין ארבייט זיין צו רוה!

11

קום וויא דוא ביזט; ניט קימער זיך איבער דיין
טואלעט.

אויב דיינע פערפלאכטענע האר האפען זיך צו
לאזען, אויב דיא צושיידונג פון דיינע האר זענען
ניט גלייך, אויב דיא בענדליך פון דיין קארטעט
זענען ניט אנגעצויגען, ניט בעקימער זיך.

קום וויא דוא ביזט; ניט קימער זיך איבער דיין
טואלעט.

קום מיט שנעלע טריט איבער דעם גראז.

אויב דער קראנץ קומט פון דיינע פיס צוליעב
דעם טהוי, אויב דאס קלינגען פון גלעקלעך אויף
דיינע פיס ווערט שוואך, אויב פערלען פאלען ארויס
פון דיין קייט, ניט בעקימער זיך.

קום מיט שנעלע טריט איבער דעם גראז.

זעהסטו דיא וואלקענס איינוויקלען דעם הימעל?

דער גערטנער

סמאדעס פון זשוראווען פליהען ארויף פון דעם
ווייטערן ברעג-טייך און אונרוהיגע ווינד-שטויסען
שפארען זיך איבער דער וויסמע.

דיא פארזארגטע פיה לויפען צו זייערע שטאלען
אין דעם דאָרף.

זעהסטו דיא וואַלקענס איינוויקלען דעם הימעל?

אומזיסט צינדסט דוא אָן דיין טואלעט לאַמפּ —
עס פלאַמערט און געהט אויס אין דעם ווינד.

ווער קאָן וויסען אז דיינע אויגען זענען ניט פער-
ריהרט געוואָרען מיט סאזשע? ווען דיינע אויגען
זענען שוואַרצער פון רעגען-וואַלקענס.

אומזיסט צינדסט דוא אָן דיין טואלעט לאַמפּ —
עס געהט אויס.

קום וויא דוא ביזט; ניט קימער זיך איבער דיין
טואלעט.

אויב דער קראַנץ איז ניט אויסגעפלאַכטען, ווער
קימערט זיך; אויב דער ברעסלעט איז ניט געווען
פארקייטעלט, לאַז דאס זיין.

דער הימל איז פארצויגען מיט וואַלקענס — עס
איז שפעט.

קום וויא דוא ביזט; ניש קימער זיך איבער דיין
טואלעט.

12

אויב דוא וואַלסט זיין פערנומען און דיין קריג
פול, קום אַ קום צו מיין טייכעל.

דאָס וואסער וועט זיך איינשרומפּען ארום דייןע
פּיס און וועט פּלוידערן איהר סוד.

דער שאַטען פון דעם אַנקומענדען רעגען איז אויף
דעם זאמד, און דיא וואַלקענס הענגען ניעדריג אויף
דיא פּלויהע פּאסען פון דיא בוימער וויא דיא שווערע
האַר איבער דייןע אויגענברעמען.

איך ווייס גוט דעם ריטהם פון דייןע טריט, זיי
קלאפען אין מיין הארצען.

קום, אַ קום צו מיין טייכעל, אויב דוא מוזט אַנד
פּילען דיין קריג.

אויב דוא וואַלסט זיין לעדיג און זיצען זאָרגלאָז
און לאַזען דיין קריג שווימען אויף דעם וואסער,
קום, אַ קום צו מיין טייכעל.

דער גראַזיגער באַרגהעראַפּ איז גריין, און דיא
ווילדע פּליטהען אַהן אַ צאָהל.

דיינע געדאנקען וועלען ארויסוואנדערן פון דיינע
שווארצע אויגען וויא דיא פויגלען פון זייערע נעס-
מען.

דיין שלייער וועט ארונטערפאלען צו דיינע פיס.
קום, א קום צו מיין טייכעל אויב דוא מוזט זיצען
ליידיג.

אויב דוא וואַלסט אַבלאָזען דיין שפּיעל און זיך
איינמונקען אין דעם וואסער, קום, א קום צו מיין
טייכעל.

לאז דיין בלויהען מאנטעל ליגען אויף דעם ברעג;
דאס בלויהע וואסער וועט דיר פארדעקען און בער
האלמען.

דיא וועהלען וועלען שמעהן אויף שפיץ-פינגער צו
קושען דיין האלז און שושקען אין דיינע אויערן.
קום, א קום צו מיין טייכעל אויב דוא וואַלסט
זיך איינמונקען אין וואסער.

אויב דוא מוזט זיין ביז און שפרינגען צו דיין
טויט, קום, א קום צו מיין טייכעל.
עס איז קיהל און אונערפארשליך טיעף.

דער גערטנער

עס איז פינסטער וויא א שלאף וואס איז טרוימ
לאז.

אין זיינע טיעפענישען זענען נעכט און טעג אלץ
איינס, און דיא ליעדער שווייגען.

קום, א קום צו מיין טייכעל, אויב דוא זאלסט זיך
ווארפען צו דיין טויט.

13

איך האב גארניט פערלאנגט. נאר איך בין געשטא-
 נען ביי דעם ברעג פון דעם וואלד אונטער דעם בוים.
 בענקענים איז נאך אלץ געווען אויף דיא אויגען
 פון דעם טאג אויסברוך, און דער טהוי אין דער לופט.
 דער פוילער גערוך פון דעם פייכטען גראז איז
 געהאנגען אין דעם דינעם נעפעל איבער דער ערד.
 אונטער דעם פיעל פערצווייגטען בוים האָסטו גע-
 מאַלקען דיא קיה מיט דיינע הענט. צארט און פריש
 וויא פומער.

און איך בין געשטאנען שמיל.

איך האב ניט געזאגט קיין וואָרט. דאָס איז גע-
 ווען דער פויגעל וואָס האָט געזונגען אונגעזעהן פון
 דעם געדיכטען וואלד.

דער מאַנגל־בוים האָט פארשפרייט זיין פליהונג
 אויף דעם דאַרפֿס־זועג, און דיא פיהנען זענען אַנ-
 געקומען זשומענדיג איינע נאָך דיא אנדערע.

דער גערטנער

ביי דער זייט פון דעם טייכעל איז דער טויער פון
 שיווא'ס טעמפעל געעפענט געווארען און דער פאר-
 געטערער האט אָנגעפאנגען זיין קירכען געזאנג.
 מיט דעם געשיר אויף דיין קניע האַסטו געמאַלקען
 דיא קוה.

איך בין געשטאנען מיט מיין לעדיגען פענדעל.

איך בין ניט געקומען נעפען דיר.

דער הימעל האַט אויפגעוואכט מיט דעם קלאנג
 פון דעם צימבעל אין דעם טעמפעל.

דער שטויב האַט זיך אויפגעהויבען אין דעם וועג
 דורך דיא קאפיטעס פון דיא אַנטרייבענדע פיה.

מיט דיא גאַרגעלדיגע קריגען ביי זייערע לענדען,
 זענען דיא פרויען געקומען פון דעם טייך.

דיינע פרעסלעטען האַבען געקלונגען, און שוים
 האַט אָנגעפיהלט איבער דעם אַפענעם קריג.

דער מאַרגען איז אָנגעקומען און איך בין ניט גע-
 קומען נעפען דיר.

14

איך האב שפאצירט אויף דעם וועג, איך ווייס ניט
וואָרום, ווען דער מיטאָג־צייט איז אוועק און דיא
פאמפוס־צווייגען האָבען גערוישט אין דעם ווינט.

דיא איינגעבויענע שאַמענס מיט זייערע אויס־
געשפרייטע אַרמס האָבען זיך געקלעפט צו דיא פיס
פון דעם איילענדיגען ליכט.

דיא קאַעלס זענען געווען אומעדיג פון זייערע
געזאנגען.

איך האב שפאצירט אויף דעם וועג, איך ווייס ניט
וואָרום.

דאָס פעלד־שטיבעל ביי דער זייט פון דעם וואסער
איז בעשאַמענט פון אן אריבערהענגענדען בוים.

עמיצער איז געווען פערנומען מיט איהר ארבייט,
און איהרע פאלקעס האָבען געמאכט מזויק אין דעם
ווינקעל.

איך בין געשטאנען פאר דעם פעלד־שטיבעל, איך
ווייס ניט וואָרום.

דער גערטנער

דער ענגער ווינטיגער וועג שניידט דורך פיעלע
זענפטיגע פעלדער, און פיעלע מאנגא וועלדער.

עס געהט פערביי דעם טעמפעל פון דעם דארף
און דעם מארק ביי דעם לאנדונגס ארט פון טייך.

איך האב זיך אפגעשמעלט ביי דעם פעלד-שטיבעל,
איך ווייס ניט ווארום.

יאהרען צוריק איז דאס געווען א טאג פון א לופ-
טיגען מערץ ווען דער פרייהלינג האט שמאכמענד
געמורמעלט, און מאנגא בליטהען האבען זיך גע-
וואלגערט אין דעם שטויב.

דאס קרייזעלדיגעס וואסער איז געשפרונגען און
געשלאגען דאס מענשען שיפעל וואס איז געשטאנען
אויף דעם לאנדענס ארט.

איך דענק וועגען יענעם טאג אין דעם לופטיגען
מערץ, איך ווייס ניט ווארום.

דיא שאמענס ווערען טונקעלער און דיא פיה קעה-
רען זיך צוריק צו זייערע סטאדעס.

דאס ליכט איז גרוי איבער דיא איינזאמע לאנקעס,

דער גערטנער

34

און דיא דארפס לייט ווארטען אויף דער פעהרע
ביים ברעג.

איך קעהר זיך לאנגזאם אָפּ נאָך מיינע טריט.
איך ווייס ניט וואָרום.

15

איך לויף וויא א מאסקהירש לויפט אין דעם
שאטען פון דעם וואלד ביז אויף זיין אייגענעם פאר-
פיוס.

דיא נאכט איז דיא נאכט פון מיטען-מאי, דער
ווינד איז דער ווינד פון דרום.

איך פערליער מיין וועג און איך וואנדער, איך
זוך וואס איך קאן ניש קריגען, איך קריג וואס איך
זוך ניש.

פון מיין הארץ קומט ארום און עס טאנצט דיא
פארשטעלונג, פון מיין אייגענעם פערלאנג.
דיא פינקלענדע זעהונג פלאטערט אויף.

איך פרוביר עס אומארמען שטארק, עס מיידעט
מיר אויס און לאזט מיר פלאנדזשען.

איך זוך וואס איך קאן ניש קריגען, איך קריג וואס
איך זוך ניש.

16

הענט זיך האלטענדיג אין הענט און אויגען ארויס-
קוקענדיג אויף אויגען; דערמיט פאנגט זיך אן דיא
געשיכטע פון אונזערע הערצער.

עס איז דיא לבנה-שיינענדיגע נאכט פון מערק;
דער זיסער גערוך פון העננא איז אין דער לופט;
מיין פלייט ליגט אויף דער ערד פערנאכלעסיגט און
דיין קראנץ פון בלומען איז ניט דערענדיגט.

דיזע ליעבע צווישען דיר און מיר איז אזוי אייני-
פאך וויא א געזאנג.

דיין שלייער פון דיין סאפראן קאליר מאכט מיינע
אויגען שכור.

דער בלומען-קראנץ וואס דוא האסט מיר אויס-
געפלאכטען דרינגט דורך מיין הארץ וויא א לויב
געזאנג.

עס איז א שפיעל פון גיבען און צוריקהאלטען. פון
אנטפלעקען און צוריק פארדעקען; אייניגע שמייר
כעלס און אייניגע קליינע שרעקען און מאנכע זיסע
אוננוצליכע קעמפפע.

דער גערטנער

דיעזע לייעפע צווישען דיר און מיר איז אזוי אייניג
פאך וויא א געזאנג.

קיין געהיימנים אויסער דער געגענווארט; קיין
שטרעבונג פיר דאס אונמעגליכע; קיין שאמען אונט-
טער דעם צויבער; קיין מאפען אין דער טיעף פון
דער פינסטערנים.

דיעזע לייעפע צווישען דיר און מיר איז אזוי אייניג
פאך וויא א געזאנג.

מיר פערבלאנדזשען ניט פון אלע ווערטער אין
דער שווייגעניש; מיר הויפען ניט אונזערע הענט
אומזיסט פיר זאכען וואס זענען אויסער האפענונג.

עס איז גענוג וואס מיר גיפען און קריגען.

מיר האפען ניט אויסגעקוועטשט דיא פרייד ביזן
סוף צו אויספרעסען דערפון דעם וויין פון ליידען.

דיעזע לייעפע צווישען דיר און מיר איז אזוי אייניג
פאך וויא א געזאנג.

.17

דער געלער פויגעל זינגט אויף זיין בוים און מאכט
מיין הארץ מאנצען מיט פרייד.

מיר ביידע לעפען אין דעם זעלבען דארף, און
דאס איז אונזער איינציגער שטיק פרייד.

איהרע פאר ליעבלינג-לעמעלעך קומען זיך פאשען
אין דעם שאַמען פון אונזערע גארטען בויער.

ווען זיי פערבלאָנדזשען אין אונזער גארטען פעלד,
נעהם איך זיי אין מיינע ארעמס.

דער נאַמען פון אונזער דארף איז קאניאנא, און
אונזער טייך רופען זיי אניאנא.

מיין נאַמען איז בעוואוסט צום גאנצען דארף, און
איהר נאַמען איז ראניאנא.

נאָר איין פעלד ליגט צווישען אונז.

דיא ביהנען וואָס האַפען זיך געווידמעט אין אונ-
זער לוסט-וואלד געהן זוכען האַניג אין זייערן.

בלומען וואָס זענען אראַפגעפאלען פון זייער רוה-

דער גערטנער

39

טרעפ קומען שווימענדיג ביי דעם שטראם וואו מיר
באדען זיך.

קאשעקעס פון אויסגעטריקענמע קוזם-בלומען קר
מען פון זייערע פעלדער צו אונזער מארק.

דער נאמען פון אונזער דארף איז קאניאנא, און
אונזער טייך רופען זיי אניאנא.

מיין נאמען איז בעוואוסט צום גאנצען דארף, און
איחר נאמען איז ראניאנא.

דאס געסעל וואס שלענגעלט זיך צו זייער הויז איז
אם פריהלינג אנגעשמעקט מיט מאנגא בלומען.

ווען זייערע ליינזוימען איז פארטיג פארן שניט
בליהען דיא קאנאפאלען אין אונזער פעלד.

דיא שמערן וואס שמייכלען אויף זייער הייזעל
שיקען אונז דעם זעלבען גלענצענדען קוק.

דער רעגען וואס בעגיסט זייער וואסער-סיסטערנע
ערפרעהט אויך אונזער קאדאם וואלד.

דער נאמען פון אונזער דארף איז קאניאנא, און
אונזער טייך רופען זיי אניאנא.

מיין נאמען איז בעוואוסט צום גאנצען דארף, און
איחר נאמען איז ראניאנא.

18

ווען דיא צוויי שוועסטער געהן ארויפבריינגען
וואסער, קומען זיי צו דיעזען ארט און זיי שמייכלען.
זיי מוזען אין אכט נעהמען עמיצען וואס שמעהט
אונטער דיא בוימער ווען נאָר זיי געהן ארויפבריינג-
ען וואסער.

דיא צוויי שוועסטער סודו'ן זיך ווען זיי געהן
פערביי דעם ארט.

זיי האַבען געמוזט טרעפען דעם סוד פון דעם
עמיצען וואס שמעהט אונטער דיא בוימער ווען נאָר
זיי געהן ארויפבריינגען וואסער.

זייערע קריגען ביימען זיך פלוצלונג, און וואסער
פערניסט זיך ווען זיי דערגרייכען דיזען ארט.

זיי האַבען געמוזט אויסגעפינען אז עמיצענ'ס
הארץ קלאפט וואס שמעהט אונטער דיא בוימער
ווען נאָר זיי געהן ארויפבריינגען וואסער.

דער גערטנער

דיא צוויי שוועסטער בליקען איינע אויף דיא אנ-
דערע ווען זיי קומען צו דיעזען ארט, און זיי שטייכ-
לען.

עס איז דא א געלעכטער אין זייערע שנעל-געהענ-
דע פיס, וואס מאכט א צומישעניס אין עמיצענ'ס
געדאנק וואס שמעהט אונטער דיא בוימער ווען
נאר זיי געהן ארויפבריינגען וואסער.

19

דוא האָסט שפּאַצירט אויפ'ן וועג ביים זייט פון
 טייך מיט דעם פולען קריג אויף דיין לענד.

ווארום האָסטו אויף גיך אָפּגעקעהרט דיין פנים
 און געקוקט אויף מיר דורך דיין צימערנדען שלייער?

יענער שטראהלענדער קוק פון דער פינסטערנים
 האָט אויף מיר געווירקט וויא א ווינטעלע וואָס שיקט
 א צימער דורך דעם קרייזעלדיגען וואסער און אנט-
 לויפט צום שאַמענדיגען ברעג.

עס האָט אויף מיר געווירקט וויא דער פויגעל פון
 אבענד וואָס פליהט ארום געשווינד איבער דעם
 ליכטלאָזען צימער פון איין אָפענעם פענסטער צום
 אנדערן, און פערשוואונדעט אין דער נאכט.

דוא ביזט פעהאלמען וויא א שמערן אונטער דיא
 בערגלעך, און איך בין א פערבייגעהר איבער דעם
 זועג.

אָבער וואָרום האָסטו זיך אויף א וויילע אָפּגע-

שטעלט און געקוקט אויף מיין פנים דורך דיין שלייר
ער ווען דוא האַסט שפאצירט אויפ'ן וועג ביים זייט
פון מיין מיט דעם פולען קריג אויף דיין לענד?

20

טאג נאך טאג קומט ער און געהט אוועק.
 געה, און גיב איהם א בלום פון מיינע האר, מיין
 פריינד.

אויב ער פרעגט ווער האט דאס געשיקט, בעט
 איך דיר ניט זאג איהם מיין נאמען — ווייל נאר
 עס קומט און געהט אוועק.

ער זיצט אויף דעם שטויב אונטער דעם בוים.
 פערשפרייט דארט אן ארט מיט בלומען און בלעך
 מער, מיין פריינד.

זיינע אויגען זענען טרויעריג, און זיי פריינגען
 טרויער צו מיין הארצען.

ער רעדט ניט וואס ער האט אין געדאנק; נאר ער
 קומט און געהט אוועק.

ווארום האָט ער אויסגעוועהלט קומען צו מיין
טהיר, דער וואנדערער יונגלינג, ווען דער טאָג האָט
אַנגעפאָנגען?

וויא איך קום אריין און ארויס געה איך פערביי
איהם יעדען מאל, און מיינע אויגען זענען געפאָנגען
ביי זיין פנים.

איך ווייס ניט אויב איך זאל צו איהם רעדען אָדער
זיין שטיל. וואָרום האָט ער אויסגעוועהלט קומען
צו מיין טהיר?

דיא וואַלקענדיגע נעכט אין יולי זענען פינסטער;
דער הימעל איז ווייך בלויה אין הערבסט; דיא פריה-
לינגס טעג זענען אונרוהיג מיט דעם דרום ווינד.

ער וועבט זיינע ליעדער מיט פרישע טענער יעדען
מאל.

איך קעהר זיך אוועק פון מיין ארבייט און מיינע
אויגען פול מיט דעם נעפעל. וואָרום האָט ער אויס-
געוועהלט קומען צו מיין טהיר?

22

ווען זיא איז דורכגעגאנגען פערביי מיר מיט שנע-
לע טריט, האט דער ברעג פון איהר קלייד מיר בער-
ריהרט.

פון דעם אונבעוואוסמען אינזעל פון א הארץ איז
געקומען א פלוצלונגער ווארימער אטהעם פון פריה-
לינג.

א ציטער פון א פלאטערנדען ריהר האט מיר א
שטאך געטהון און איז פערשוואונדען אין א מא-
מענט, וויא א צוריסען בלומען-בלעמעל אוועקגע-
בלאזען אין דעם ווינד.

עס איז ארויף אויף מיין הארץ וויא א זיפן פון
איהר קערפער און א מורמעל פון איהר הארצען.

דער גערמנער

47

23

ווארום זיצט דוא דאָרט און קלינגסט מיט דייןע
ברעסלעמען אין בלוזען צייט פערטרייב?
פיל אָן דיין קריג. עס איז צייט פיר דיר צו קומען
א היים.

ווארום בעוועגסטו דיא וואסער מיט דייןע הענט
און קוקסט אונרוהיג אויף דעם וועג פיר עמיצען
אין בלוזען צייט פערטרייב?
פיל אָן דעם קריג און קום א היים.

דיא מאָרגען שמונדען געהן אוועק — דיא דונקעלע
וואסער פליסט זיך.
דיא וועהלען לאכען און סוד'ן זיך אין בלוזען צייט-
פערטרייב.

דיא וואנדערנדע וואַלקענס האַבען זיך צוזאמען-
געקלויבען ביי דעם ענד פון'ס הימעל אויף יענער
זייט אויפגעהן פון דעם לאנד.
זיי ווארטען און קוקען אויף דיין פנים און שמייכ-
לען אין בלוזען צייט-פערטרייב.
פיל אָן דיין קריג און קום א היים.

24

ניט בעהאלט פיר זיך אליין דעם סוד פון דיין
הארצען, מיין פריינד!

זאג עס צו מיר, נאָר צו מיר, אין געהיים.
דוא וואָס שמייכעלסט אזוי פיין, זאָג עס מיר שמיל,
מיין האַרץ וועט דאָס הערען, ניט מיינע אויערן.

דיא נאכט איז טיעף, דיא הויז איז שמיל, דיא
פויגעלעך'ס געסטען זענען איינגעוויקעלט אין שלאָף.
רעד צו מיר דורך איינגעהאלטענע טרערען, דורך
אויפהאלטענדע שמייכלען, דורך זיסען שעחמען זיך
און וועהטאָג, דעם סוד פון דיין הארצען!

„קום צו אונז, יוגענד, זאג אונז ריכטיג ווארום איז פאראן גרימצארן אין דיינע אויגען?“

„איך ווייס ניט וואסער וויין פון ווילדען מאהן איך האב געטרונקען, עס זאל זיין דיעזער גרימצארן אין מיינע אויגען.“

„אך, שאנדע!“

„נון, מאנכע זענען קלוג און מאנכע נאריש, מאנכע זענען וואכזאם און מאנכע זארגלאז. עס זענען פאראן אויגען וואס שמייכלען און אויגען וואס וויינען — און אין מיינע אויגען איז גרימצארן.“

„יוגענד, ווארום שמעהסטו אזוי שמיל אונטער דעם שאטען פון דעם בוים?“

„מיינע פיס זענען שוואך מיט דעם לאסט פון מיין הארץ, און איך שמעה שמיל אין דעם שאטען.“

„אך, שאנדע!“

נון, מאנכע מארשירען אויף זייער וועג און מאנ-
כע ווארטען לאנג, מאנכע זענען פריי און מאנכע
זענען געבונדען — און מיינע פיס זענען שוואך מיט
דעם לאסט פון מיין הארצען.

דער גערטנער

51

26

„איך געהט וואָס עס קומט פון דיין ווילענדיגער
האנט. איך בעט פיר קיין זאך מעהר.“
„יא, יא, איך קאָן דײַך, בעשיידענער בעטלער, דוא
פערלאנגסט אלעס וואָס איינער האָט.“

„אויב דאָרט וועט זיין א פערבלאָזשעמע בלום
פאר מיר וועל איך עס טראָגען אין מיין הארצען.“
„און אויב דאָרט וועט זיין דערנער?“
„וועל איך זיי אויסהאלטען.“

„יא, יא, איך קאָן דײַך, בעשיידענער בעטלער,
דוא פערלאנגסט אלעס וואָס איינער האָט.“

„ווען דוא זאָלסט נאָר איין מאָל אויפהויבען דייע
ליעבע אויגען צו מיין פנים וואָלט דאָס מיין לעבען
פערזיסט ביז'ן טויט.“
„און אויב עס וועט נאָר זיין גרויזאמע בליקען?“

„וועל איך זיי האלמען צו דורכשטעכען מיין
הארץ.“

„יא, יא, איך קאן דיר, בעשיידענער בעטלער,
דוא פערלאנגסט אלעס וואס איינער האט.“

דער גערטנער

58

27

„גלויב דער ליעבע זאנאר ווען עס פריינגט דיר
ליידען. זעה פערשלים ניט דיין הארץ.“
„אך ניין, מיין פריינד, דיינע ווערטער זענען דונ-
קעל, איך קאן זיי ניט פערשטיין.“

„דאס הארץ איז נאָר אום אוועקצוגעבען מיט א
טרער און א ליעד, מיין ליעבע.“
„אך ניין, מיין פריינד, דיינע ווערטער זענען דונ-
קעל, איך קאן זיי ניט פערשטיין.“

„פערגעניגען איז שוואך וויא א טוירטראָפּען, לא-
כענדיג שטארבט עס. נאָר שמערץ איז שטארק און
דויערענד. זאל שמערצפולע ליעבע וואכען אין דיי-
נע אויגען.“

„אך ניין, מיין פריינד, דיינע ווערטער זענען דונ-
קעל, איך קאן זיי ניט פערשטיין.“

„דער פלאנץ בליחט אין דעם אנזעהן פון דער זון,
און פערליערט אלעס וואָס עס האָט. עס וואַלט ניט

נעבליבען אין דעם שפראך־אויגעלע אין דיא עביגע
ווינמער נעבלען."

"אך ניו, מיין פריינד, דינע ווערמער זענען דונ-
קעל, איך קאן זיי ניט פערשטיין."

דיינע אויספרעגענדע אויגען זענען אומעדיג. זיי
זוכען צו געפינען מיין אפזיכט וויא דיא לכנה וואַלט
ערגרינדען דעם ים.

איך האָב אויפגעדעקט מיין לעבען פאר דיינע אוי-
גען פון איין ענד צום צווייטען, מיט קיין זאך בער-
האלטען אָדער פארשמעלט. דאָס איז וואָרום דוא
קאַנסט מיר ניט.

ווען עס וואַלט נאָר געווען אן עדעלשטיין וואַלט
איך איהם געקאַנט צופרעכען אין א הונדערט שטיק
לעך און פון זיי מאכען א שנור ארויפצולייגען אויף
דיין האלז.

ווען עס וואַלט נאָר געווען א פלום, רונד און קליין
און זיס, וואַלט איך עס געקאַנט ארויסרייסען פון
זיין צווייגעל צו אריינזעצען עס אין דיינע האַר.

אַבער דאָס איז א האַרץ, מיין ליעבסטע, וואו
זענען אין דעם דיא גרענעצען און דיא גרונטען?

דוא ווייסט ניט דיא גרענעצען פון דיעזען קעניג-
רייך, דאָך ביזטו זיין קעניגין.

ווען עס וואלט נאָר געווען א מאַמענט פון פערבע־
ניגען וואלט עס געבליהט אין א לייכטען שמייכעל,
און דוא וואלסט געקאנט עס זעהן און לעזען אין אן
אויגענבליק.

ווען עס וואלט נאָר געווען א שמערץ וואלט עס
צוגאנגען אין קלאַרע טרערען, אַפּשפּיגלענדיג זיין
אינוועניגסטען סוד אַהן א וואַרט.

אַפּער דאָס איז ליעבע, מיין ליעבסטע.

איהרע פריידען און ליידען זענען גרענצלעז, און
ענדלעז זענען איהרע מאנגלען און פארמעגענס.

עס איז אזוי נאָהענט צו דיר וויא דיין לעבען,
נאָר דוא קאנט דאָס קיין מאל אין גאנצען ניט
וויסען.

רעד צו מיר, מיין געליעבטער! דערצעהל מיר אין
ווערטער וואָס דואַ האָסט געזונגען.

דיא נאכט איז פינסטער. דיא שמערן זענען פער-
לירען אין דיא וואַלקענס. דער ווינד זיפצט דורך
דיא בלעטער.

איך וויל לויז לאַזען מיינע האַר. מיין בלויעס קלייד
וועט מיר ארומנעהמען וויא דיא נאכט. איך וויל
צודריקען דיין קאַפּ צו מיין בוזים; און דאַרטען אין
דער זיסער איינזאמקייט וועט שמאמלען דיין האַרץ.
איך וויל פערמאכען מיינע אויגען און זיך צוהערען.
איך וועל ניט קוקען אין דיין פנים.

ווען דייןע ווערטער וועלען זיין געענדיגט, וועלען
מיר זיצען שמיל און שווייגען. נאָר דיא בוימער
וועלען שושקען אין דער פינסטער.

דיא נאכט וועט בלאס ווערען. דער טאָג וועט
אויספרעכען. מיר וועלען זיך אַנקוקען אין דיא אוי-
גען און זיך צוגעהן אויף אונזערע פערשיידענע ווע-
גען.

רעד צו מיר, מיין געליעבטער! דערצעהל מיר אין
ווערטער וואָס דואַ האָסט געזונגען.

30

דוא ביזט דער אבענד וואַלקען וואָס שוועבט אין
 דעם הימעל פון מיינע חלומות.
 איך מאַהל דיר און מאַדעליר דיר שמענדיג מיט
 מיינע ליעבע בענקעניסען.
 דוא ביזט מיין אייגענע, מיין אייגענע, איינוואַנערן
 אין מיינע ענדלאָזע חלומות!

דיינע פיס זענען ראַזעווע-רויט מיט דעם ברען פון
 מיין הארצענס פערלאנג, זאמלערן פון מיינע זון פאר-
 געהענדע ליעדער!
 דיינע ליפען זענען ביטער-זיס מיט דעם מעם פון
 מיין וויין פון שמערץ.
 דוא ביזט מיין אייגענע, מיין אייגענע, איינוואַנערן
 אין מיינע איינזאמע חלומות!

מיט דעם שאַמען פון מיין ליידענשאפט האָב איך
 פארפינסטערט דיינע אויגען, בעזוכערין פון מיין
 בליק'ס טיעפניש!

איך האָב דיר געפאנגען און פערנארט, מיין
ליעבסטע, אין דעם נעץ פון מיין מוזיק.
דוא ביזט מיין אייגענע, מיין אייגענע, איינוואַנערן
אין מיינע אונשטערפליכע חלומות!

מײן הארץ, דער פויגעל פון דער ווילדערניס, האָט
געפונען זיין הימעל אין דיינע אויגען.
זיי זענען דער וויעג פון דעם פריה מאַרהגען, זיי
זענען דער קעניגרייך פון דיא שמערן.
מיינע ליעדער פערליערען זיך אין זייער טיעפניש.
לאַז מיר נאָר ארומשוועעבען אין יענעם הימעל,
אין זיין איינזאמען אונענדליכקייט.
לאַז מיר נאָר שפאלמען זיינע וואַלקענס און אויס-
שפריימען פליגען איז זיין זונען־שיין.

דער גערטנער

61

32

זאג מיר אויב דאס אלעס איז אמת, מיין ליעבער,
זאג מיר אויב דאס אלעס איז אמת.

ווען דיזע אויגען ווארפען זייער ליכטיגקייט גיבען
דיא פינסטערע וואלקענס אין דיין ברוסט א שטורמ
דיגען ענטפער.

איז דאס אמת אז מיינע ליפען זיינען זיס וויא דער
ארויסשפראץ פון דער נאך וואס איבערצייגטער
ליעבע?

זאג מיר מיין ליעבע, אויב דאס אלעס איז אמת.
טהוען נאך דיא זכרונות פון דיא פערגאנגענע
מאומאמען צעגערן אין מיינע גליעדער?

טהוט דיא ערד, וויא א הארפע, א ציטער טון אין
געזאנג מיט דער בעריהרונג פון מיינע פיס?

איז עס דען אמת אז דיא טהויטראפענס פאלען
פון דיא אויגען פון דער נאכט ווען איך בין אנגע-
זעהן, און דאס מארגען ליכט איז פרעהליך ווען עס
וויקעלט מיין קערפער ארום?

איז דאס אמת, איז דאס אמת, אז דיין ליעבע האט
ארוםגערייזט אליין דורך ציימען און וועלטען זי-
כענדיג מיר?

אז ווען דוא האסט מיר ענדליך געפונען, האט דיין
יאהרען-לאנגער וואונש געפונען גענצליך פריעדען
אין מיין עדעלער שפראך און מינע אויגען און לי-
פען און פלאטערענדע האר?

איז דאס דען אמת אז דאס געהיימניס פון דעם
אונענדליכען איז אויפגעשריבען אויף דיעזען קליי-
נינקען שמערן מינעם?

דער גערטנער

63

33

איך ליעב, דיר געליעבטע. פארגיב מיר מיין ליעבע.
איך בין געפאנגען וויא א פויגעלע וואס פערלירט
זיין וועג.

ווען מיין הארץ האט געציטערט האט עס פער-
לארען דעם צודעק און איז געבליעבען נאקעט. פאר-
דעק עס מיט רחמנות, געליעבטע, און פארגיב מיר
מיין ליעבע.

אויב דו קאנסט מיר ניט ליעבען, געליעבטע, פאר-
גיב מיר מיין שמערץ.

קוק ניט אויף מיר אין א זייט פון ווייטענס.
איך וועל זיך פערגנב'נען צוריק צו מיין ווינקעל
און זיצען אין דער פינסטער.

מיט ביידע הענט וועל איך פערדעקען מיין נא-
קעטע שאנד.

נעהם אוועק דיין פנים פון מיר, געליעבטע, און
פארגיב מיר מיין שמערץ.

אויב דוא ליעבסט מיר, געליעבטע, פארגיב מיר
מיין פרייד.

ווען מיין הארץ ווערט אוועקגעטראָגען דורך א
מבול פון גליק, ניט שמייכל פון מיין געפעהרליכע
פערלאָזענהייט.

ווען איך זיין אויף מיין טראָהן און רעגנער דיר
מיט מיין ליעפעס טיראניי, ווען וויא א געמין פער
וויליג איך דיר מיין פעגנאדיגונג, טראָג מיט מיין
שמאַלין, געליעפטע און פערגיב, מיר מיין פרייד.

דער גערמנער

65

.34

ניט געה אוועק, מיין ליעבע, ניט בעמענדיג
מיין ערלויבנים.

איך האב אכט געגעפען א גאנצע נאכט און אצונד
זיינען מיינע אויגען שמארק שלעפעריג.

איך האב מורא מאַמער פערליער איך דיר ווען
איך וועל איישראלפּען ווערען.

ניט געה אוועק, מיין ליעבע, ניט בעמענדיג מיין
ערלויבנים.

איך שפּרינג אויף און שמרעק אויס מיינע הענט
דיר צו בעריהרען. איך פרעג זיך אליין, „איז דאס
א חלום?“

וואָלט איך נאָר געקאַנט איינוויקלען דינע פים
מיט מיין הארצען און זיי האלמען פעסט צו מיין
ברוסט.

ניט געה אוועק, מיין ליעבע, ניט בעמענדיג מיין
ערלויבנים.

.35

טאָמער וואָלט איך דיר לייכט דערקאָנט, שפּילסטו
 זיך מיט מיר.
 דוא פּערבלענדסט מיר מיט דיא בליצען פּון גע-
 לעכטער צו בעהאלטען דיינע טרעהרען.
 איך ווייס, איך ווייס דיין קונסט.
 דוא זאָגסט קיין מאָל ניט דאס וואָרט וואס דוא
 וואָלט געוואָלט.

טאָמער וואָלט איך דיר ניט געשאצט, פּערמיידיסט
 דוא מיר אין טויזענדער וועגען.
 טאָמער וואָלט איך דיר פארמישט מיט דעם המון
 שטעהסטו אין א זייט.
 איך ווייס, איך ווייס דיין קונסט.
 דוא שפּאצירסט קיין מאָל ניט דעם וועג וואס דוא
 וואָלט געוואָלט.

דיין פּאָדערונג איז מעהר וויא דיא זאס פּון אנ-
 דערע, דאס איז ווארום דוא שווייגסט.
 מיט שטיפערישער זאָרגלאַזיגקייט פּערמיידיסטו
 מיינע מתנות.
 איך ווייס, איך ווייס דיין קונסט.
 דוא וועסט קיין מאָל ניט נעהמען וואס דוא וואָלט
 געוואָלט.

.36

ער האט געשושקעט, „מיין ליעבע, הויב אויף דייןע אויגען.“

איך האב איהם שטרעג געטאדעלט, אן האָב געזאָגט „געה!“ נאָר ער האט זיך ניט געריהרט.

ער איז געשטאנען פאר מיר און האט געהאלטען ביידע מיינע הענט. איך האָב געזאָגט, „לאָז מיר אָפּ!“ נאָר ער איז ניט געגאנגען.

ער האט געפראכט זיין פנים געבען מיין אויער. איך האָב אויף איהם א בליק געטון און האָב געזאָגט, „וואָס פאר אן אונפערשעמטקייט!“ נאָר ער איז ניט אוועק.

זינע ליפען האָבען בעריהרט מיינע פאקען. איך האָב א שוידער געטון און האָב געזאָגט, דוא וואגסט צו פיעל!“; נאָר ער האט זיך ניט פארשעהמט.

ער האט אריינגעלייגט א בלום אין מיינע האַר. איך האָב געזאָגט, „עס איז נוצלאָז!“; נאָר ער איז געשטאנען אונגעוועגט.

ער האט אראַבגענומען דעם בלומען־קראַנץ פון מיין האַלז און איז אוועק. איך וויין און פרעג מיין האַרץ, „ווארום קומט ער ניט צוריק?“

37

וואָלסטו ארויפגעלייגט דיין קראַנץ פֿון פֿרישע
בלומען אויף מיין האַלז, דואַ שענהער?

אַבער דואַ מוזט וויסען אז דער איינער קראַנץ
וואָס איך האָב אויסגעפֿלאַכטען איז פֿאַר דיא פֿיעלע,
פֿיר יענע וואָס ווערען געזעהן אין שוואַכען שיין,
אַדער וואָהנען אין לענדער אונערפֿאַרשטע, אַדער
לעבען אין דעם דיכטער'ס ליעדער.

עס איז צו שפעט צו פֿערלאַנגען מיין האַרץ אין
אויסטייש פֿיר דיינעם.

עס איז אמאָל געווען אַ צייט ווען מיין לעבען איז
געווען וויא אַ שפּראַך-אויגעלע, זיין גאַנצער ריח
איז געווען אַנגעזאַמעלט אין זיין פֿלאַנצען-האַרץ.

אַצינד איז דאָס צושפּרייט ווייט און פֿרייט.

ווער ווייסט דעם צויבער וואָס קאָן דאָס צוזאַמען-
קלייבען און עס פֿאַרשליסען וויעדער אמאָל?

מיין האַרץ איז ניט מיינס דאָס אוועקגעבען נאָר
צו איינעם, עס איז אוועקגעגעבען צו דיא פֿיעלע.

מיין ליעבע, א מאָל צוריק האָט דיין דיכטער פאַר-
בערייטעט א גרויסען העלדען-געדיכט אין זיין גע-
דאנק.

אך, איך בין ניט געווען פאַרזיכטיג, און עס האָט
צושטויסען דיינע קלינגענדע קנעכלען און האָט פער-
אורזאכט שמערץ.

עס האָט זיך צובראַכען אין שטיקלעך ליעדער
און ליגט צואוואַרפען ביי דיינע פיס.

מיין גאנצער פאק געשיכטען פון אלטע מלחמות
איז צושליידערט געוואָרען פון דיא לאכענדיגע וועה-
לען איז געוואָרען אויסגעוויקט אין טרערען און איז
פערזונקען.

דוא מוזט מיר גוט מאכען דעם פערלוסט, מיין
ליעבע.

אויב מיינע פרעמענזיעס אויף אונשמערפליכען
רוהם נאָכ'ן טויט זענען צושמעמערט, דאן מאך מיר
אונשמערפליך אזוי לאנג איך לעב.

און איך וועל ניט טרויערן נאָך מיין פערלוסט און
וועל דיר ניט פּעשולדיגען.

איך פלעכט א קראנץ דעם גאנצען פריה מאַרגען.
 נאָר דיא בלומען גליטשען זיך און פאלען ארויס.
 דוא זיצסט דאָרט און הימסט מיר אין דער שטיל
 דורך דעם ווינקעל פון דיינע נאכפאַרשענדע אויגען.
 פרעג יענע אויגען, וואָס פלאנעווען דעם שאדען
 אין דער פינסטער, וועמענס פעהלער איז דאָס געווען.

איך פרוב זינגען א ליעד, נאָר אומזיסט.
 א בעהאלטענער שמייכעל צימערט אויף דיינע
 ליפען, פרעג ביי איהם דיא אורזאך פון מיין פעהלער.
 זאָלען דיינע שמייכעלדיגע ליפען זאָגען ביי א
 שבועה וויא אזוי מיין שמים האָט זיך פערלוירען
 אין שווייגעניש וויא א פער'שכור'טער ביהן אין דעם
 ביהן־שטאָק.

עס איז אבענד, און דיא צייט פאר דיא בלומען
 צו פערמאכען זייערע בלומען־בלעטלעך.
 ערלויב מיר צו זיצען ביי דיין זייט, און בעפעהל
 מיינע ליפען צו טהון דיא ארבייט וואָס קאָן געטהון
 זיין אין שווייגעניש און אין דעם דונקלען ליכט פון
 דיא שטערן.

דער גערמנער

71

40

אן אונגלויבליכער שמייכעל בעוועגט זיך אויף
דיינע אויגען ווען איך קום צו דיר זיך געזעגענען.

איך האָב דאָס געטהון אזוי אָפּט אז דוא דענקסט
שוין איך וועל זיך באלד אומקעהרען.

צו זאָגען דיר דעם אמת האָב איך דעם זעלבען
צווייפעל אין מיין געדאנק.

דען דיא פרייהלינגס טעג קומען צוריק פון צייט
צו צייט; דיא פולע לבנה געהט אוועק און קומט
ווידער אויף בעזוך. דיא בלומען קומען נאָך אמאל
רויט ווערענדיג אויף זייערע צווייגען איין יאָהר
נאָכ'ן אנדערן. און עס איז וואהרשיינליך אז איך
געה אוועק נאָר צו קומען צו דיר נאָך אמאל.

אָבער האלט דיא איינבילדונג א ווילע; ניט שיק
זיא אוועק מיט א ניט עדעלער איילעניש.

ווען איך זאָג איך פערלאָז דיך אויף אלע ציימען.
געהס דאָס אָן פאר אמת. און לאָז א געפעל פון טרעך

רען אויף א מאמענט דונקעל מאכען דעם שווארצען
רייף פון דיינע אויגען.

דאן שמייכעל אזוי לוסטיג וויא דיר געפעהלט
ווען איך קום ווידער אמאל צוריק.

דער גערטנער

73

41

איך בענק ארויסרעדען דיא טיעפסטע ווערטער
וואָס איך האָב דיר צו זאָגען; נאָר איך וואג ניט, אויס
מורא דוא וועסט לאכען.

דאָס איז ווארום איך לאך פון זיך אליין און צו
שמעטער מיין סוד אין שפאם.

איך מאך זיך גרינג מיין שמערץ, אויס מורא דוא
זאָלסט אזוי טהון.

איך בענק צו דערצעהלען דיר דיא וואהרהאפטסטע
ווערטער וואָס איך האָב דיר צו זאָגען; נאָר איך וואג
ניט, אויס מורא אז דוא וועסט זיי ניט גלויבען.

דאָס איז ווארום איך פערקלייד זיי אין פאלשקייט,
זאָגענדיג דאס פערקעהרטע וואָס איך מיין.

איך מאך מיין שמערץ אויסזעהן נאריש, אויס
מורא דוא זאָלסט אזוי טהון.

איך בענק צו געברויכען דיא שעהנסטע ווערטער
וואָס איך האָב פאר דיר; נאָר איך וואג ניט, אויס

מורא איך וועל ניט פעלוינט ווערען מיט דעם זעל-
בען ווערט.ה.

דאס איז ווארום איך גיב דיר שווערע נעמען און
בעריהם זיך מיט מיין הארטער גבורה.

איך פערוואונד דיך, אויס מורא דוא זאלסט קיין
מאל ניט וויסען קיין וועהמאג.

איך פענק צו זיצען נעבען דיר; נאך איך וואג
ניט מאַמער וועט מיין הארץ ארויסקומען אויף מיין
נע ליפען.

דאס איז ווארום איך פלוידער און פלאפעל גרינג
און בעהאלט מיין הארץ אונטער ווערטער.
איך בעהאנדעל גראַב מיין שמערץ, אויס מורא
דוא זאלסט אזוי טהון.

איך פענק אוועקגעהן פון דיין זייט, נאך איך
וואג ניט, אויס מורא דוא וועסט דערקאנען מיין
פייגהייט.

דאס איז ווארום איך האלט מיין קאפּ הויך און
קום אונפאַרזיכטיג אין דיין אנוועזענהייט.

דיא שמענדיגע שמעכען פון דינע אויגען האלמען
מיין וועהמאג פריש אויף עפיג.

אך וואהנויניגער, עהרליכער שכור;

ווען דוא צועפענסט דיינע טהירען און שפילסט
דעם גאר אין דרויסען;

ווען דוא וועסט אין א נאכט אויסלעדיגען דיין
זאק, און מיט דיא פינגער אוועקמאכען דיא קלוג-
הייט;

ווען דוא שפאצירסט אין מאַדנע וועגען און
שפילסט מיט אונניצליכע זאכען;

ניט נוין דער פערז אָדער דיא פערנונפט;

ווען פאנאנדערלאָזענדיג דיינע זעגלען פאר'ן
שטורם צו פרעכסטו דעם רודער אויף צווייען.

דאן וועל איך דיר נאכפאלגען, קאמעראד, אן וועל
זיך אנשיכור'ן און געהן צו דיא הינט.

איך האָב פארשווענדעט מיינע טעג און נעכט אין
דער געזעלשאפט פון שטענדיג קלוגע חברים.

דאס פיעל וויסען האָט מיינע האָר גרוי געמאכט,
און דאס פיעל אכטונג געפען האָט מיין זעהונג פער-
דונקעלט.

פיעל יאהרען האָב איך געזאמעלט און אויפגעקליי-
בען שטיקלעך און ברעקלעך פון זאכען:

צודריקט זיי און געטאנצט אויף זיי, און זיי אלע
צוזעעט צו דיא ווינמען.

ווייל איך ווייס עס איז דיא הויכקייט פון דער
חכמה, זיך אנ'שכרון און געהן צו דיא הינט.

לאָז אלע קרומע צווייפלעך פערשוואונדען, לאָז
מיר האָפנונגסלאָז פערלירען מיין וועג.

זאָל א ווינד-שטורם פון ווילדען לייכטזין קומען
און מיר אוועקטראָגען פון מיינע אנקערס.

דיא וועלט איז בעפעלקערט מיט ווירדיגע מענשען,
און מיט ארבייטער, נוצליכע און פעהיגע.

עס זענען פאראן מענשען וואָס זענען לייכט צו זיין
דיא ערשטע, און מענשען וואָס קומען אנשמענדיג
ערשט נאכדעם.

לאָז זיי זיין פּרעהליך און גליקליך, און לאָז מיר
זיין נאריש פוסט.

ווייל איך ווייס עס איז דער סוף פון אלע ארביי-
טען זיך אנ'שכור'ן און געהן צו דיא הינט.

איך שווער צו אַפטרעמען אין דעם מאַמענט אלע
פרעמענויעס צו דיא שמופען פון דעם אנשמענדיגען.

דער גערטנער

77

איך לאז געהן מיין שמאלצירען אויף געלערענט-
קייט און אויף דער אורטהיילונג פון גוט און שלעכט.

איך וויל צושמעטערן דער עראינערונג'ס שיפעל
צוזעענדיג דעם לעצטען טראָפען טרערען.

מיט דעם שוים פון דער יאגדעס־רויטען וויין וועל
איך באַדען און העל מאכען מיין געלעכטער.

דעם שמעמפעל פון דעם ציווילנעם און דעם אַב־
געשטאנענעם וועל איך צורייסען אין שטיקער אויף
א מאַל.

איך וועל אויף זיך נעהמען א הייליגען נדר צו זיין
ווערטהלאז, זיך אנטשכור'ן און געהן צו דיא הינט.

43

ניין, מיינע פריינד, איך וועל קיין מאַל ניט זיין
קיין אסקעט, וואָס איהר זאָלט ניט זאָגען.

איך וועל קיין מאַל ניט זיין קיין אסקעט אויב זיא
נעהמט ניט דעם נדר מיט מיר.

עס איז מיין העכסטער בעשלוס אז אויב איך קאָן
ניט געפינען קיין שאַטענדיגען דאך און א בעגליי-
טערן פאר מיין תשובה, זאָל איך קיין מאַל ניט ווע-
רען אן אסקעט.

ניין, מיינע פריינד, איך וועל קיין מאַל ניט פאר-
לאזען מיין פייער פלאץ און היים, און זיך צוריקציי-
הען אין דעם וואַלד'ס איינזאמקייט. אויב עס קלינגט
ניט קיין פרעהליך געלעכטער אין זיין עכאָדיגען שאַ-
טען און אויב דער ברעג פון קיין פארביגען מאנטעל
פלאטערט ניט אין דעם ווינד; אויב זיין שטילקייט
איז ניט פארטיעפט פון שטילע גערוישען.
ווייל איך קיין מאַל ניט זיין אן אסקעט.

הויכווירדיגער הארר, פערגיב דאָס פּאַרל זינדערס.
 דיא פריהלינגס ווינטען פלאָזען היינט אין ווילדע
 שלאגען, אוועקטרייבענדיג דעם שטויב אין דיא טוי-
 טע פלעטער, און מיט זיי געהן אלע דיינע לעהרען
 פערלאָרען.

ניט זאָג, פאטער, אז דאָס לעבען איז א נאריש-
 קייט.

ווייל מיר האָבען מיט א מאָל פריעדען געמאכט
 מיט'ן טויט, און נאָר אויף א פאָר שמעקענדיגע
 שטונדען זענען מיר ביידע געמאכט געווען אונ-
 שטערבליך.

זאָגאר ווען דעם קעניג'ס ארמיי קומט אָן און בע-
 פאלט אונז גרויזאם וואַלמען מיר טרויעריג אָבגע-
 טרייסעלט אונזערע קעפּ און געזאָגט, ברידער, איהר
 שטערט אונז. אויב איהר מוזט האָבען דיזעזע ליאמ-
 דיגע שפיעל, געהט און קלאפּט זיך ערגעץ אנדערש.

ווייל נאָר אויף אַ פּאַר פּערגעהענדע מאַמענטען זען
נען מיר געמאכט געוואָרען אונשמערפליך.

אויב פריינדליכע מענשען וואָלטען געקומען און
געפּאַשעט ארום אונז, וואָלטען מיר בעשיידען זיך
איינגעבויגען צו זיי און געזאָגט, דיעזער פּערשווענ-
דעריש גוטער טרעפּען זיך איז אַ פּערלעגענהייט פאַר
אונז. עס איז קוים דאָ אַרמ אין דעם אונענדליכען
הימעל וואו מיר וואָהנען. ווייל אין פריהלינגס צייט
זענען דיא בלומען דאָ אַ סך, און דיא פּאַרנומענע
פליגעלעך פון דיא ביהנען שטוימען זיך איינע דיא
אַנדערע. אונזער קליינער הימעל, וואו עס וואָהנען
נאָר מיר צוויי אונשמערפליכע, איז אונזיניג צו ענג.

דער גערטנער

81

45

צו דיא געסט וואָס מוזען געהן בעמען גאַט'ס
הילף און אוועקקעהרען אלע צייכענס פון זייערע
טריט.

נעהמט מיט א שמייכעל צו אייער בוזים וואָס איז
גרינג און איינפאך און נאָהענט.

היינט איז דער יום טוב פון ערשיינונגען וואָס
ווייסען ניט ווען זיי שמארבען.

זאל אייער געלעכטער זיין נאָר א זינלאָזע פרייד
וויא שטראהלען פון ליכט אויף דעם קרייזעלדיגען
וואסער.

זאל אייער לעבען מאנצען לייכט אויף דיא ברעגען
פון צייט וויא דער טהוי אויף דעם שפיץ פון א פלע-
טעל.

קלאפט אויס אין דיא סטרונגעס פון אייער הארץ
ציטערנדע מאמענטאנע גראמען.

46

דוא האסט מיר איבערגעלאזט און אוועק אויף דיין וועג.

איך האב געטראכט איך זאל נאר דיר שרױען און אריינזעצן דיין איינזאמען אפֿ-בילד אין מיין האר-צען אויסגעארבייט אין א גאלדענעם ליעד.
נאר אך, מיין בייזער שיקזאל, דוא צייט איז קורץ.

דיא יוגענד פארמינערט זיך איין יאהר נאכ'ן אנ-דערן; דיא פריהלינגס טעג זענען פערגענגליך; דיא שוואכע בלומען שטארבען פאר גאר נישט, און דער קלוגער מענש ווארנט מיר אז דאס לעבען איז נאר א טהויטראפען אויף א פלאנץ-בלעטעל.

זאל איך דאס אלעס פערנאכלעסיגען אום ארויסצו-קוקען נאך איינער וואס האט אויסגעקעהרט איהר רוקען צו מיר?

דאס וואלט זיין גרויזאם און נאריש ווארום דיא צייט איז קורץ.

דארום, קומט, מיינע רעגענדיגע נעכט מיט אייערע רעגענשמייסענדיגע פיס; שמייכעל, מיין גאלדענער

הערבסט; קום, דוא אונרוהיגער אפריל, צואווארפענד
דיינע קושען איבעראל.

קומט איהר אלע, און איהר, און דוא אויך!

מיינע געליעבטע, איהר ווייסט דאך מיר זענען
שמערפליכע. איז עס דען קלוג צו צוברעכען איי-
נעם'ס הארץ פיר דער איינער וואָס נעהמט איהר
הארץ אוועק? ווארום דיא צייט איז קורץ.

עס איז זיס צו זיצען אין א ווינקל פערטיעפט
און שרייבען אין גראמען אז דוא ביזט מיין גאנצע
וועלט.

עס איז העלדיש צו הערומנעהמען איינעם'
שמערץ און בעשליסען ניט צו זיין געטרייסט.

אַבער א פרישער פנים בעווייזט זיך אקעגען מיין
טהיר און שמעלט אויס זיינע אויגען אויף מיינע.

איך קאן מעהר ניט וויא אַבווישען מיינע טרערען
און ענדערן דעם טאָן פון מיין ליעד.

וואָרום דיא צייט איז קורץ.

47

אויב דוא זאלסט דאס וועלען, וועל איך אויפ-
הערען מיין זינגען.

אויב עס מאכט דיין הארץ אונרוהיג, וועל איך
אוועקנעהמען מיינע אויגען פון דיין פנים.

אויב עס דערשרעקט דיך פלוצלונג אין דיין שפא-
ציר, וועל איך אוועקנעהען אין א זייט און נעהמען
אן אנדער וועג.

אויב עס פערפלאַנערט דיך אין דיין בלומען
פלעכמען, וועל איך אויסמיידען דיין איינזאמען גאר-
טען.

אויב עס מאכט דאס וואסער שטיפעריש און ווילד,
וועל איך ניט רודערן מיין שיפעל ביי דיין ברעג.

בעפריי מיך פון דיא קייטען פון דיין זיסקייט, מיין
ליעבסטע! גיב מעהר ניט פון דעם זויין פון קושען.
דיעזער נעבעל פון שווערע ערביטערונג ערשטיקט
מיין הארץ.

צועפען דיא טהירען, מאך פלאץ פאר דעם מאַרגען
ליכט.

איך בין פערלוירען אין דיר, ווען איך בין איינגע-
וויקעלט אין דיא פאלבען פון דיינע אומארמונגען.

בעפריי מיך פון דיינע צויבערן, און גיב מיר צוריק
דיא העלדישקייט דיר צו אַפּפערן מיין בעפרייעטעם
הארץ.

49

איך האלט איהרע הענט און דריק זיא צו מיין
ברוסט.

איך פרוב אָנפילען מיינע ארעמס מיט איהרע ליעב־
ליכקייט, צו פלינדערן איהר זיסען שמייכעל מיט
קושען, צו טרינקען איהרע טונקעלע בליקען מיט
מיינע אויגען.

אך, אָפּער, וואו איז דאָס? ווער קאָן דורכזעהן דיא
בלויקייט פון דעם הימעל?

איך פרוב צו אָנכאפּען דיא שעהנקייט, און עס
ווענדט זיך אָפּ פון מיר, איבערלאָזענדיג דעם קער־
פער בלויז אין מיינע הענט.

בעטריענט און מיעד קום איך צוריק.

וויא קאָן דער קערפּער בעריהרען דיא בלוט וואָס
נאָר דער גייסט מעג אנריהרען?

ליעפסטע, מיין הארץ בענקט טאג און נאכט פיר
דער בעגעגעניש מיט דיר — פיר דער בעגעגעניש
וואס איז וויא דער אלעס־פערשלינגענדער טויט.

קעהר מיך אוועק וויא א שטורם; נעהם אלעס וואס
איך האב; ברעך אויף מיין שלאף און פלינדער מיינע
חלומות. בערויב מיר פון מיין וועלט.

אין יענער פערוויסטונג, אין דער גאנצער נאקעט־
קייט פון גייסט, לאמיר זוערען איינס אין שעה־
הייט.

אך וועה אויף מיין אומזיסטען פערלאנג! וואו איז
דען אזא האפענונג אויף פעראייניגונג א חוץ אין
דיר, מיין גאט?

51

דאמאלס ענדיג דאס לעצטע ליעד און לאז אונז
זיך שיידען.

פארגעס דיזע נאכט ווען דיא נאכט איז שוין ניט
מעהר.

וועמען פרוב איך דאס ארומנעהמען אין מיינע
ארעמס? חלומות קאן מען קיין מאל ניט פאנגען.

מיינע אייפערדיגע הענד דריקען ליידדיגקייט צו מיין
הארצען און עם פערואונדעט מיין פרוסט.

52

ווארום איז דאס לעמפעל אויסגעגאנגען?
 איך האב דאס פארשטעלט מיט מיין קלייד צו
 בעשיצען עס פון ווינד, דאס איז ווארום דאס לעמ-
 פעל איז אויסגעגאנגען

ווארום האט דיא בלום פארוועלקט?
 איך האב זיא געדריקט צו מיין הארצען מיט ני-
 גירדער ליעבע, דאס איז ווארום דיא בלום האט
 פארוועלקט.

ווארום האט דער שטראם אויסגעטריקענט?
 איך האב געגען איהם געלייגט א וואנט צו האַפּען
 איהם פאר מיין נוי, דאס איז ווארום דער שטראם
 האט אויסגעטריקענט.

ווארום האט זיך דיא הארפען־סטרונע צובראַכען?
 איך האב געפרוכט צו ארויסבריינגען א מאָן וואָס
 איז געווען איבער איהר קראפט, דאס איז ווארום
 דיא הארפען־סטרונע איז צובראַכען.

53

וואָרום פערשעהמסטו מיר מיט א קוק ?

איך בין ניט געקומען וויא א פעטלער.

בלויז פיר א פערבייגעהענדע שמונדע בין איך
געשטאנען ביי דעם ענד פון דיין הויף דרויסען פון
דעם גארטענ'ס פערצאמונג.

וואָרום פערשעהמסטו מיר מיט א קוק?

קיין איין רויז האָב איך ניט געזאמעלט פון דיין
גארטען, קיין איין פרוכט האָב איך ניט אַפגעריסען.

איך האָב בעשיידען זיך בעשיצט אונטער דעם
שאַטען פון דעם זייט-וועג וואו יעדער פרעמדער
רייזענדער מעג שמעהן.

קיין איין רויז האָב איך ניט אַפגעריסען.

יא, מיינע פיס זענען געוועזען מיעד, און דער גום
פון רעגען איז אראַפ.

דיא ווינטען האָבען ארויסגעשריען צווישען דיא
שאַקלענדע באמבוס צווייגען.

דיא וואַלקענס זענען געלאָפּען איבער'ן הימל
גלייך וויא זיי וואַלמען אנמלאָפּען פון א ניעדער-
לאגע.

מיינע פים זענען געווען מיעד.

איך ווייס ניט וואָס דוא האָסט געמראכט פון מיר
אָדער פאר וועמען דוא האָסט געווארט ביי דיין
טהיר.

שמראהלען פון ליכט האָבען פערבלענדעט דיינע
וואכענדע אויגען.

וויא אזוי האָב איך געקאָנט וויסען אז דוא האָסט
מיר געקאָנט זעהן וויא איך בין געשמאנען אין דער
פינסטער?

איך ווייס ניט וואָס דוא האָסט געמראכט פון מיר.

דער טאָג איז געענדיגט, און דער רעגען האָט אויף
א וויילע אויפגעהערט.

איך לאָז איבער דעם שאַמען פון דעם בוים ביים
גראָז.

עס איז פינסטער געוואָרען; פערמאך דיין טהיר;
איך געה מיר מיין וועג.

דער טאָג איז געענדיגט.

54

וואוהין איילסטו זיך מיט דיין קאשעק אין דיעזער
שפעטער שמונד ווען דער מארק איז שוין אריבער?
זיי זענען שוין אלע אהיים געקומען מיט זייערע
קלימעקעס; דיא לכנה בעווייזט זיך שוין איבער דעם
דארפ'ס בוימער.

דיא עכאם פון דיא שטימען וואס רופען דיא פעה-
רע לויפען איבער דעם פינסטערן וואסער צו דעם
ווייטען זומפ וואו ווילדע קאטשקעס שלאפען.
וואוהין איילסטו זיך מיט דיין קאשעק ווען דער
איינקויף איז שוין אריבער?

דער שלאף האט אוועקגעלייגט זיינע פינגער אויף
דיא אויגען פון דער ערד.

דיא נעסטען פון דיא קראען זענען פערשמילט
געווארען, און דאס מורמלען פון דיא באמבוס בלע-
פער איז אנשוויגען געווארען.

דיא ארבייטער אהיים קומענדיג פון זייערע פעל-
דער פארשפרייטען זייערע ראגאזשעס אין דיא
הויפען.

וואוהין איילסטו זיך מיט דיין קאשעק ווען דער
איינקויף איז שוין אריבער?

עס איז שוין געווען האלבער־טאג ווען דוא ביזט
אוועק געגאנגען.

דיא זון האט שטארק געשיינט אין דעם הימעל.
איך האב אפגעטון מיין ארבייט און בין געזעסען
אליין אויף מיין באלקאן ווען דוא ביזט אוועק גע-
גאנגען.

אונרוהיגע ווינד־שטויסען זענען געקומען בלאג-
זשענדיג דורך דיא ריחות פון דיא ווייטע פעלדער.

דיא טויבען האבען זיך מיעדלאז געלאסטשעט אין
דעם שאטען, און א ביהן האט פארבלאדזשעט אין
מיין צימער זשומענדיג דיא נייעסען פון דיא ווייטע
פעלדער.

דער דארף איז געשלאפען אין דער מיט־טאג־דיגער
היין. דער וועג איז געלעגען פארלאזען.

אין פלוצלונגע אויסברוכען איז דאס שארכען פון
דיא בלעטער אויפגעגאנגען און אפגעשטארבען.

איך האב געקוקט צום הימעל און האב געוועבט
אין דער בלויקייט דיא בוכשטאבען פון א נאמען

דער גערמנער

95

וואס איך האב געוואוסט, וועהרענד דער דארף איז
געשלאפען אין דער מיטמאג'דיגער היץ.

איך האב פארגעסען צו פארפלעכטען מיינע האר.
דאס שוואכע ווינטעל האט זיך געשפיעלט דערמיט
אויף מיין האלז.

דער טייך איז זיך געפלאסען רוהיג אונטער דעם
שאמענדיגען ברעג.

דיא פוילע ווייסע וואלקענס האבען זיך ניט בער
וועגט.

איך האב פארגעסען צו פארפלעכטען מיינע האר.

עס איז שוין געווען האלבער טאג ווען דיא ביזט
אוועק געגאנגען.

דער שטויב פון דעם וועג איז געוועזען הייס און
און דיא פעלדער ביינקענדיג.

דיא טויבען האבען זיך געלאסמשעט צווישען דיא
געדיכטע בלעטער.

איך בין געוועזען אליין אויף מיין באלקאן ווען דוא
ביזט אוועק געגאנגען.

56

איך בין געוועזען איינער צווישען פיעלע פרויען
פארנומענע מיט דיא אונבעקאנטע מעגליכע ארביי-
טען פון דער הויזווירטהשאפט.

ווארום האט איהר מיר אויסגעזונדערט און מיר
ארויסגעבראכט פון אונמער דעם קיהלען דאך פון
אונזער געמיינשאפטליכען לעבען?

דיא ליעבע וואס איז נישט אויסגעדריקט איז הייליג.
עס שיינט וויא עדעלשטיינער אין דער דונקעלהייט
פון דעם בעהאלטענעם הארצען. אין דעם ליכט פון
דעם נייגירדען טאג קוקט עס אויס מיטלייד פינס-
טער.

אך דוא האסט דורכגעבראכען דעם צודעק פון מיין
הארצען און ארויסגעשלעפט מיין ציטערנדע ליעבע
אין דעם אפענעם ארמ. פערניכטענדיג אויף עפיג
דעם שאטענדיגען ווינקעל וואו עס האט בעזארגט
איהר נעסט.

דיא אנדערע פרויען זענען דאס זעלבע וואס אימער.

דער גערטנער

97

קיינער האָט נישט העררינגעקוקט אין זייער אינגערן
זועזען, און זיי אליין ווייסען נישט זייער אייגענעם
סוד.

לייכט שמייכלען זיי, און וויינען, פלוידערן און אר-
ביימען. טעגליך געהן זיי אין מעמפעל, צינדען אָן
זייערע לאַמפען, און שעפּפען וואסער פון דעם טייך.

איך האָב געהאַפּט מיין ליעבע וועט זיין בעוואָ-
רענט פון דער ציטערנדער פארשעהמטקייט פון דעם
שוצלאָזען, אַבער דוא קעהרסט אוועק דיין פנים.

יא, דיין וועג ליגט אַפען פאר דיר, נאָר דוא האָסט
אַבגעשנימען מיין צוריקקעהר, און מיר איבערגע-
לאָזט שטרייפּיג נאקעט פאר דער וועלט מיט איהרע
אַבגעדעקטע אויגען ווילד אנקוקענדיג נאכט און טאָג.

57

איך האָב געריסען דיין בלום. אַ וועלט!
 איך האָב עס געדריקט צו מיין הארצען און דער
 דאַרן האָט געשטאַכען.

ווען דער טאָג איז בלאַס געוואָרען און איז גע-
 וואָרען פינסטער, האָב איך געפונען דעם בלום פאַר-
 וועלקט. נאָר דער שמערץ איז איבערגעבליבען.

נאָך מעהר בלומען וועלען צו דיר קומען מיט פער-
 פיום און שטאַלץ, אַ וועלט!

נאָר מיין צייט פאַר בלומען-קלייבען איז אריבער,
 און דורך דער גאַנצער פינסטערער נאַכט האָב איך
 ניט מיין רויוז, דער שמערץ אליין בלייבט איבער.

58

איין מאל גאנץ פריה אין דעם פלומען גארטען
איז א בלינדע מיידעל געקומען מיר אַנפאַטען א
פלומען קיימעל אין דעם צודעק פון א פלאנץ-בלע-
מעל.

איך האָב עס אָנגעטוהן ארום מיין האלד, און טרע-
רען האָבען זיך בעוויזען אין מינע אויגען.
איך האָב איהר געקושט און געזאָגט, „דוא ביזט
בלינד גראדע אזוי וויא דיא פלומען זענען“.
„דוא אליין ווייסט ניט וויא שעהן עס איז דיין
מתנה.“

59

אך פרוי, דוא ביזט ניט פלוז דאס האנד-זווערק
פון גאט, נאָר אויך פונ'ם מענשען; דיוע בעשענקען
דיר שטענדיג מיט שעהנקייט פון זייערע הערצער.

דיא פאָעמען וועפען פאר דיר א געוועב מיט פער-
דימער פון גאלדענער איינפילדונג; דיא מאַהלערם
גיבען דיר דעם פאַרם פון אימער נייער אונשטערב-
ליכקייט.

דער ים גיט דיר זיינע פערעל, די מינען זייער גאלד.
דיא זומער גארטענס זייערע פלומען צו בעפונצען
דיך, צו בעדעקען דיך, צו מאכען דיר אליץ שעהנער.

דער בעגעהר פון דיא מענשענ'ס הערצער האָט
צוגאָסען זיין פראכט איבער דיין יוגענד.

דוא ביזט איין העלפט פרוי און איין העלפט
טרוים.

60

צווישען דעם געלויף און דעם רעש פון לעבען, א
שעהנתיים, אויסגעשניצט אין שטיין, שטעהסט דוא
שמוס און שטיל, אליין און פון ווייטענס.

דיא גרויסע צייט זיצט פערליעבט ביי דינע פיס
און מורמעלם:

„רעד, רעד צו מיר, מיין לעבע; רעד, מיין כלה!“

נאָר דיין שפראך איז פערשלאסען אין שטיין, א
אונבעוועגליכע שעהנתיים!

61

דוה, מיין הארץ, לאז דיא צייט פאר דער שיידונג
זיין זיס.

לאז עס ניט זיין קיין טויט נאָר א פאַלקאַמענהייט.
לאז דיא ליעבע צושמאַלצען ווערען אין עראינער
רונג און דער שמערץ אין ליעדער.

לאז דעם פליה דורך דעם הימעל זיך ענדיגען אין
דעם צוזאמענלעגען פון דיא פליגלען איבער דעם
נעסט.

לאז דעם לעצטען ריהר פון דיינע הענט זיין צארט
וויא דיא בלום פון דער נאכט.

שמעה שמיל, א שעהנער סוף, פאר אן אויגענפליק,
און זאג דיינע לעצטע ווערטער אין דער שמיל.

איך בוק זיך צו דיר און האלט מיין לעמפעל צו
בעלייכטען דיר דיין וועג.

אין דעם דונקלען וועג פון א חלום בין איך געגאנגן
גען זוכען דיא ליעבע וואס איז געוועזען מיינע אין א
פריהערדיגען לעבען.

איהר הויז איז געשטאנען ביים סוף פון אן איינ-
זאמער נאם.

אין דעם אבענדיגען ווינטעל איז איהר ליעבלינג
פאווע געזעסען שלעפערדיג אויף איהר שטאנג, און
דיא מויבען זענען געוועזען שמיל אין זייער ווינקעל.

זיא האט אוועקגעשטעלט איהר לאמפ ביי דעם
העריינגאנג און איז געשטאנען פאר מיר.

זיא האט אויפגעהויבען איהרע גרויסע אויגען צו
מיין פנים און האט שמוס געפרעגט, ביזמו וועל-
קאמען מיין פריינד?"

איך האב פערזוכט צו ענטפערן, נאר אונזער
שפראך האט זיך פערלוירען און פארגעסען.

איך האב געטראכט און געטראכט; אונזערע נעמען
זענען ניט געקומען צו מיין געדאנק.

טרעהרען האָבען געפֿינקעלט אין איהרע אויגען.
זיא האָט מיר דערלאנגט איהר רעכטע האַנט. איך
האַב זיא אָנגענומען און בין געשטאנען שטיל.

אונזער לאַכס האָט זיך געטרייסעלט אין דעם
אבענדיגען ווינטעל און איז אזוי ארום געשטאַרבען.

63

רייזענדער, מוזט דוא געהן?

דיא נאכט איז שטיל און דיא פינסטערניס פאלט
אין אונמאכט איבערן וואלד.

דיא לאַמפען זענען ליכטיג אין אונזער פאלקאן.
דיא בלומען זענען אלע פריש, און דיא יוגענדליכע
אויגען וואכען נאך אליין.

איז דיא צייט פאר דיין שיידונג געקומען?
רייזענדער, מוזט דוא געהן?

מיר האַבען ניט געפונדען דייע פיס מיט אונזערע
בעמענדע ארעמס.

דייע טהירען זענען אַפען. דיין פערד שמעהט
געזאַטעלט ביי דעם טויער.

אויב מיר האַבען געפרוכט צו פערצאמען דיין וועג
איז דאָס נאָר געווען מיט אונזערע ליעדער.

האַבען מיר ווען געפרוכט דיק אַבהאלמען צוריק
איז דאָס נאָר געווען מיט אונזערע אויגען.

רייזענדער, מיר זענען הילפלאָז דיר צו האלטען.
מיר האַבען נאָר אונזערע טרעהרען.

וואָס פאר אן אונאויסלעשליך פייער גליהט אין
דיינע אויגען?

וואָס פאר אן אונרוהיגער פיבער לויפט ארום אין
דיין בלוט?

וועלכער רוף פון דער פינסטער טרייבט דיך?
וואָס פאר א געפעהרליכער בעצויבערונג האָסטו
געלעזען צווישען דיא שטערן אין הימעל, וואָס דיא
נאכט איז מיט א פערזיגעלט בעהאלטענער שליחות
אריין אין דיין הארצען, שמיל און מאַדנע?

אויב דוא זאָרגסט זיך ניט פיר פרעהליכע בעגע-
געניסען, אויב דוא מוזט האַפען רוה, בעטריעכטעס
הארץ, וועלען מיר פארלעשען אונזערע לאַמפען און
פערשמילען אונזערע האַרפעס.

מיר וועלען זיצען אין דער פינסטער אין דעם גע-
רויש פון דיא בלעטער, און דיא מיעדע לבנה וועט
אראַפגימען בלאסע שטראלען אויף דיין פענסטער.

אך רייזענדער, וואָסער שלאַפלאַזער גייסט האָט
דיך אנגערוהרט פון דעם האַרץ פון דער מיט-נאכט?

64

איך האב פערשווענדט מײן טאָג אויף דעם צו־
טריקענטען הייסען שטויב פון דעם וועג.

אצינד אין דער קיהלקייט פון דעם אבענד, קלאפ
איך אין דער טהיר פון דער גאסט־הויז. עס איז
פארלאזען און פערוויסמעט.

א גרימיגער אשאמען בוים פערשפרייט זיינע הונד־
געריגע אנגרייפענדע וואַרצלען דורך דיא צועפענטע
שפאלמען פון דער וואנד.

עס זענען א מאָל טעג געווען ווען פערבייפאָהרער
פלעגען קומען אהער צו אַבוואשען זייערע מיעדע
פֿיס.

זיי האָבען פערשפרייט זייערע ראַגאָזשעס אינם
הויף אין דעם דונקלען ליכט פון דער אַנקומענדער
לכנה, און זענען געזעסען און גערעדט פון פרעמדע
לענדער.

זיי האָבען ערוואכט ערפרישט אין דעם מאַרגען
ווען פויגעלעך האָבען זיי פרעהליך געמאכט, און
פריינדליכע בלומען האָבען געשאַקעלט מיט זייערע
קעפּ צו זיי פון דעם זייט־וועג.

אָבער קיין אנגעצונדענער לאַמפּ האָט מיר נישט
 ערוואַרטעט ווען איך בין געקומען אהער.
 דיא שוואַרצע פלעקען פון רויך איבערגעלאָזט פון
 פיעלע פאָרגעסענע אבענד לאַמפּען אויסקוק, וויא
 בלינדע אויגען פון דער וואַנד.
 פייער פליגעלעך זענען אַרומגעפלוויגען אין דעם
 קוסטאַרניק נעבען דעם אויסגעטריקענטען טייכעל,
 און דיא באַמפּוס צווייגען האַבען געוואַרפען זייערע
 שאַטענס אויף דעם גראַז פּערוואַקסענעם וועג.
 איך בין דער גאַסט פון קיינעם ביי דעם סוף פון
 מיין טאַג.
 דיא לאַנגע נאַכט איז פאַר מיר און איך בין מיַעד.

65

איז דאס וויעדער אמאל דיין רוף?
 דער אבענד איז געקומען. דיא מיעדינקייט קלעפט
 זיך ארום מיר וויא דיא ארמס פון בעטלענדיגען
 ליעפע.
 רופסט דוא מיך?

איך האב מיין גאנצען טאג אוועקגעגעבען פאר
 דיר, גרויזאמע העררין. מוזטו מיר אויך בערויבען
 פון מיין נאכט?
 ערגעץ וואו איז דא א סוף צו יעדער זאך, און דיא
 איינזאמקייט פון דער פינסטערניס איז איינעמ'ס
 אליין.
 מוז דיין שטים עם דורכשניידען און מיר צושטוי-
 סען?

האט דער אבענד ניט קיין שלאף מוזיק ביי דיין
 מויער?
 מהוען דיא שטיל-פליהענדע שמערן קיין מאל ניט
 בעשמיגען דעם הימעל איבער דיין אונבארעם
 הערציגען מהורם?

פאלען קיין מאַל ניט דיא בלומען אויף דעם שטויב
 אין א רוהיגען טויט אין דיין גארטען?

מוזטו מיך רופען, דוא אונרוהיגע איינע?
 דאן לאז דיא טרויעריגע אויגען פון לעבע אייטעל-
 דיג וואכען און וויינען.
 לאז דעם לאַמפּ ברענען אין דער איינזאמער הויז.
 לאז דער איבערפיהר-שיף נעהמען דיא מיעדע אר-
 בייטער צו זייער היים.
 איך לאז הינטען מיינע חלומות און איך אייל זיך
 צו דיין רוף.

א וואנדערנדער משוגענער האט געזוכט דעם
 פראפירשטיין, מיט צופלאכטענע לאקען, שווארץ
 ברוין און פערשטויבט, און א קערפער עהנליך צו א
 שאמען, זיינע ליפען שטארק צוגעדריקט, וויא דיא
 פערמאכטע טהירען פון זיין הארצען, זיינע ברענענדי-
 דיגע אויגען וויא דאס ליכט פון א גלוטהיגען-ווארם
 וואס זוכט זיין געזעלין.

פאר איהם האט גערוישט דער ענדלאזער אקעאן.
 דיא פלוידערישע וועהלען האפען אונאויפהערליך
 גערעדט פון בעהאלטענע אוצרות, און האפען חווק
 געמאכט פון דיא אונוויסענדע וואס האפען ניט גע-
 וואוסט זייער בעדייטונג.

פילייכט האט ער שוין איצט ניט געהאפט צו פער-
 בלייבען, דאך וואלט ער ניט גערוהט, ווייל דיא זוכע-
 ניש איז געווארען זיין לעבען.—

פונקט וויא דער אקעאן הויבט פאר עביג זיינע
 ארמס צום הימעל פאר דעם אונעררייכבארען —

פונקט וויא דיא שמערן בעוועגען זיך אין קרייזען.
 דאך זוכען זיי א פונקט וואס קאן קיין מאל ניש
 דערגרייכט זיין —

פונקט אזוי האט ביי דעם אומעדיגען ברעג דער
 משוגענער מיט דיא פארשמויבטע שווארץ ברוינע
 לאקען זיך אלץ הערומגעטריבען און האט געזוכט
 דעם פראכיר-שטיין.

איין מאל אין א טאג איז א דארפס יונגעל געקומען
 און געפרעגט, „דערצעהל מיר, וויא אזוי ביזטו גע-
 קומען צו דיזער גאלדענער קייט ארום דיין גארטעל?“

דער משוגענער האט אנגעפאנגען — דיא קייט
 וואס איז אמאל געווען אן אייזערנע איז ווירקליך
 געווען א גאלדענע; עס איז ניש געווען קיין חלום,
 נאר ער האט ניש געוואוסט ווען עס האט זיך פאר-
 ענדערט.

ער האט זיך ווילד א קלאפ געטהון אין שמערען—
 וואו, אך וואו האט ער אנגעוואוסטערהייד דער-
 גרייכט דעם ערפאלג?

עס איז ביי איהם געווארען א געוואוינהייט, צו
 אויפקלייבען זאמד-שטיינדלען און בעריהרען דיא
 קייט, און זיי אוועקווארפען ניש קוקענדיג צו זעהן

אויב עס וועט קומען א פערענדערונג; און אזוי האט
 דער משוגענער געפונען און פערלארען דעם פראפיר-
 שטיין.

דיא זון האט נידעריג געזונקען אין מערב זייט,
 דער הימעל איז געוועזען פון גאלד.

דער משוגענער האט זיך אומגעקעהרט אויף זיינע
 פוס-טריט צו זוכען פון דאס ניי דעם פערלוירענעם
 אוצר. מיט זיין קראפט פערלוירען, זיין קערפער גע-
 בויגען, און זיין הארץ אין שטויב, וויא אן אויסגע-
 ווארצעלטער בוים.

67

אבוואָהל דער אבענד קומט מיט לאנגזאמע טריט
און בעפעהלט אלע ליעדער צו אויפהערען;
אבוואָהל דיינע בעגלייטער זענען אוועק צו זייער
רוה און דוא ביזט מיעד;

אבוואָהל דער שרעק מעהרט זיך אין דער פינס-
טערנים און דער פנים פון דעם הימעל איז פארשליי-
ערט;

דאָך, פויגעלע, א מיין פויגעלע, הער זיך צו מיר
צו. ניט פערמאך דיינע פליגעלעך.

דאָס איז ניט דיא דונקעלהייט פון דיא בלעטער
פונ'ם וואלד. דאָס איז דער ים אָנגעשוואַלען וויא א
דונקעל שווארצער שלאנג.

דאָס איז ניט דער טאנץ פון דער בלומענדיגער
פלאנץ, דאָס איז דער פינקלענדיגער שוים.
אך, וואו איז דער זוניג גרינער פרעג, וואו איז
דיין נעסט?

פויגעלע, א מיין פויגעלע, הער זיך צו מיר צו. ניט
פערמאך דיינע פליגעלעך.

דיא איינזאמע נאכט ליגט ביי דיין וועג, דאס
מאגען שלאפט הינטער דיא שאפטענדיגע בערג.

דיא שמערן האלטען זייער אמהעם צעהלענדיג דיא
שטונדען, און דיא שוואכע לבנה איבערשווימט דיא
טיעפע נאכט.

פויגעלע, א מיין פויגעלע, הער זיך צו מיר צו, ניט
פערמאך דייע פליגעלעך.

עס איז ניטא קיין האפענונג, און קיין מורא פאר
דיר.

עס איז ניטא קיין ווארט, קיין רויש, קיין געשריי.
עס איז ניטא קיין היים, קיין פעט צום רוהען.
עס איז נאר דא דייע אייגענע פאר פליגעלעך און
דער ניט אויסגעטראמענער הימעל.

פויגעלע, א מיין פויגעלע, הער זיך צו מיר צו, ניט
פערמאך דייע פליגעלעך.

68

קיינער לעבט נים אויף עביג, ברודער, און קיין
זאך דויערט לאנג. האלט דאס אין געדאנק און פרעה
זיך.

אונזער לעבען איז נים דער איינציגער אלטער יאך.
אונזער וועג איז נים דיא איינציג ווייטע רייזע.

איין איינציגער דיכטער האט נים צו זינגען איין
אלטען ליעד.

דיא בלום פארוועלקט און שטארפט; נאך דער וואס
טראגט דיא בלום האט נים צו טרויערן נאך דעם
אויף עביג.

ברודער, האלט דאס אין געדאנק און פרעה זיך.

עס מוז קומען א גאנצער אַבשטעל צו פּעראַייניגען
פאַלקאַמענהייט אין מוזיק.

דאס לעבען שמאכטעט נאך זיין זונען־אונטערגאנג
דערטרונקען צו ווערען אין דיא גאַלדענע שאַטענס.

דיא ליעבע מוז גערופען ווערען פון איהר שפיעל

צו טרינקען שמערץ און ווערען אוועקגעטרענען צו
דעם הימעל פון טרעהרען.

ברודער, האלט דאָס אין געדאנק און פרעה זיך.

מיר איילען זיך צו קלייבען אונזערע בלומען טאָר
מער וועלען זיי ווערען אוועקגעטרויבט פון דיא פער-
בייגעהענדע ווינדען.

עס טרייבט אָן אונזער בלוט און מאכט ליכטיג
אונזערע אויגען צו כאפען קושען וואָס וואָלטען פער-
שוואונדען אויב מיר וואָלטען זיי אָפגעלייגט.

אונזער לעבען איז היציג, אונזערע פערלאנגען זע-
נען שטארק, ווייל דיא צייט קלינגט אויף דעם גלאַק
פון צושיידונג.

ברודער, האלט דאָס אין געדאנק און פרעה זיך.

עס איז ניטאָ קיין צייט פאר אונז צו אומארמען
א זאך און עס צודריקען און עס פערווארפען אין דעם
שטויב.

דיא שטונדען פאָהרען שנעל אוועק, בעהאלטענדיג
זייערע חלומות אין זייערע פאלעס.

אונזער לעבען איז קורץ, עס פערשאפט נאָר איי-
ניגע טעג פון ליעבע.

וואָלט עס נאָר געווען צו ארבייטען און צו פראצע-
ווען וואָלט דאָס געווען ענדלאָז לאנג.
ברודער, האלט דאָס אין געדאנק און פרעה זיך.

שעהנהייט איז אונז זיס, ווייל זיא טאנצט נאָך
דעם זעלבען פארגעהענדען טאָן מיט אונזערע לע-
בענס.

וויסען איז אונז שהייער, ווייל מיר וועלען קיין
צייט ניט האַבען דאָס צו פארפולשמענדיגען.
אלעס ווערט געטהון און געענדיגט אין דעם עביגען
הימעל.

נאָר דער ערד'ס פלומען פון איינפילדונג ווערען
געהאלטען עביג פריש מיט'ן טויט.
ברודער, האלט דאָס אין געדאנק און פרעה זיך.

69

איך יאג זיך נאך דעם גאלדענעם הירש.

איהר מענטש שמייכלען, מיינע פריינד, נאך איך
לויף נאך דעם חלום וואס פערמיידט מיר.

איך לויף איבער בערג און טהאלען, איך וואנדער
איבער פרעמדע לענדער — ווייל איך יאג זיך נאך
דעם גאלדענעם הירש.

איהר קומט און קויפט אין דעם מארק און געהט
צוריק צו אייערע היימען אָנגעלאָדען מיט סחורות,
נאך דער צויבער פון דיא היימלאַזע ווינדען האַט
מיר אָנגעריהרט איך ווייס ניט ווען און וואו.

איך האָב קיין זאָרג ניט אין מיין האַרצען; אלע
מיינע פערמעגענס האָב איך איבערגעלאָזט ווייט
הינטער מיר.

איך לויף איבער בערג און טהאלען, איך וואנדער
איבער פרעמדע לענדער — ווייל איך יאג זיך נאך
דעם גאלדענעם הירש.

70

איך געדיינק א טאג אין מיין קינדהייט איך האב געלאזט שווימען א פאפיר'ן שיפעל אין דעם גראָבען.
 עס איז געווען א נאסער טאג אין יולי; איך בין געוועזען אליין און פרעהליך מיט מיין שיפעל.
 איך האב שווימען געלאָזען מיין פאפירן שיפעל אין דעם גראָבען.

פלוצלונג זענען דיא שמורם וואַלקענס געדיכט גער
 וואָרען, ווינדען זענען אַנגעפאלען, און דער רעגען
 האָט געגאַסען שמראַמענוויים.

מייכלעך פון בלאַטיגע וואסער זענען אַנגעלאָפּען
 און האָבען אויפגעהויבען דעם שמראַם און געזונקען
 מיין שיפעל.

בימערליך האָב איך זיך געמראַכט אז דער שמורם
 איז געקומען אומיסטנע צו צושמערן מיין פרייד;
 זיין גאנצע בייזקייט איז געווען אַקענען מיר.

יענער וואַלקענדיג טאָג פון יולי איז שוין לאנג
 פערביי, און איך האָב שוין נאכגעמראַכט איבער אלע

שפיעלען פון לעבען וואו איך בין אלץ געווען דער
פערלירער.

איך האב בעשולדיגט מיין מזל פאר דיא פיעלע
שפיצלעך וואס האט געשפיעלט מיט מיר, ווען פלוצ-
לונג האב איך זיך דערמאָהנט אָן דעם פאפירן שיפעל
וואס איז פארוונקען אין דעם גראָבען.

71

דער טאג איז נאך ניט געענדיגט, דיא העלקייט
איז נאך ניט אריבער, דיא שעהנקייט ביי דעם פרעג-
טייכעל.

איך האב זיך געשראקען אז מיין צייט איז שוין
פארשווענדעט און מיין לעצטער פעניג פערלוירען.
אבער ניין, מיין ברודער, מיר איז נאך אלץ עפעס
איבערגעבליבען. מיין מזל האט מיר ניט בעטריגען
אין אלעס.

דאס פארקויפען און איינקויפען איז אריבער.
אלע שולדען פון ביידע זייטען זענען איינגעזא-
מעלט געווארען, און עס איז צייט פאר מיר צו געהן
אחיים.

אבער, טויערהיטער, פערלאנגסטו דורכפיהר
געלד?

ניט שרעק זיך, מיר איז נאך אלץ עפעס איבער-
געבליבען, מיין מזל האט מיר ניט בעטריגען אין
אלעס.

דער גערמנער

123

ריא וויגעניש אין דעם ווינד דרעהעט א שמורס,
און דיא אראפנידערענדע וואלקענס אין מערב צייגען
ניט קיין גוטס.

דאס פערשמעקטע וואסער ווארט אויף דעם ווינד.
איך אייל זיך אריבער דעם טייך איידער דיא נאכט
כאפט מיר. אך שיפער, דוא ווילסט דיין לויין!
יא, ברודער, מיר איז נאך אלץ עפעס איבערגעבלי-
בען, מיין מזל האט מיר ניט בעטריגען אין אלעס.

אויפ'ן זייט-וועג הינטער דעם בוים זיצט דער בעט-
לער. אך, ער קוקט אויף מיין פנים מיט א שרעקענ-
דיגער האפנונג!

ער דענקט איך בין רייך פון דעם טאג'ס פערדינסט.
יא, ברודער, מיר איז נאך אלץ עפעס איבערגעבלי-
בען, מיין מזל האט מיר ניט בעטריגען אין אלעס.

דיא נאכט ווערט פינסטערער און דער וועג איינ-
זאם. פייער פליגעלעך פינקלען צווישען דיא בלע-
טער.

ווער זייט איהר וואס פאלגט מיר נאך מיט פער-
גנב'ט שטילע טרימ?

דער גערמנער

אך, איך ווייס, עס איז אייער פערלאנג מיר בער
רויבען פון אלע מיינע פערדינסטען. איך וויל
איך ניט ענטווישען.

וויל מיר איז נאך אלץ עפעס געבליבען, און מיין
מזל האט מיר ניט בעטריגט אין אלעם.

האלבע נאכט קום איך אהיים. מיינע הענט זענען
לעדיג.

דוא ווארטסט מיט נייגירדע אויגען ביי מיין טהיר.
שלאָפלאָז און שמיל.

אזוי וויא א שרעקעדיג פויגעלע פליחסטו צו מיין
ברוסט מיט אייפערדיגער ליעבע.

געוויס, געוויס, מיין גאט, פיעל בלייבט נאך אלץ.
מיין מזל האט מיר ניט בעטריגען אין אלעם.

מיט טעג פון שווערע מאמעריניס האָב איך אויפֿ-
געשטעלט א טעמפעל. עס האָט ניט געהאט קיין
טהירען אָדער פענסטער. זיינע ווענט זענען שטארק
געבויעט געווען מיט מאסיווע שטיינער.

איך האָב פארגעסען אויף אלעס, איך האָב אויסגע-
מידען דיא גאנצע וועלט, איך האָב געקוקט מיט ענט-
ציקענדער בעטראכטונג אויף דעם בילד וואָס איך
האָב אויף דעם אלטאר.

אינווייניג איז דאָרט שמענדיג געוועזען נאכט, און
בעלויכטען מיט דיא פייערן פון שמעקענדיגען אייל.
דאס אונאויפהערליכע רויכען פונ'ם ווייהרויך האָט
הערומגעדרעהט מיין הארץ אין זיינע שווערע קנוי-
לען.

שלאָפלאַז, האָב איך אויסגעשניצט אין דיא ווענט
פאנטאסטישע פיגורען און פערפלאַנטערט צומישטע
ליניען — געפליגעלטע פערד, בלומען מיט מענשליכע
פנים'ער, פרויען מיט גליעדער וויא ביי שלענג.

קיין דורכגאנג איז אין ערגעץ ניט איבערגעלאָזט
געוואָרען דורך וועלכען עס וואָלט געקאָנט הערייג-

קומען דאס געזאנג פון פויגעלעך. דאס שארבען פון
בלעטער, אדער דער גערויש פון דעם אונרוהיגען
דארף.

דער איינציגער קול וואס האט אפגעקלונגען אין
זיין פינסטערער געביידע איז געוועזען פון דיא לויב
תפילות וואס איך האב געזונגען.

מיין געדאנק איז געווארען שארפזיניג און שטיל
וויא א שפיציגער פלאם, מינע חושים זענען פער-
חלש'ט געווארען אין עקסטאז.

איך האב ניט געוואוסט וויא דיא צייט איז פערביי
ביז דער דינער-שטיין האט צובראכען דעם מעמפעל,
און א וועהטאג האט מיר דורכגעשטאכען מיין הארץ.

דאס פייער האט אויסגעקוקט פלאם און פאר-
שעהמט; דיא פיגורען אויף דיא ווענט, וויא געבונ-
דענע חלומות, האבען ארויסגעקוקט זינלאז אין דעם
ליכט וויא זיי וואלמען וועלען זיך פעהאלמען.

איך האב געקוקט צום בילד אויפ'ן אלטאר. איך
האב דאס געזעהן שמיכלען און בעלעפט מיט דער
לעפעדיגער פעריהרונג פון גאט. דיא נאכט וואס
איך האב איינגעשפארט האט אויסגעשפרייט איהרע
פליגען און איז פערשוואונדען.

דאס אונענדליכעס רייכטהום איז נישט דיינס, מיין
קראנקע און פינסטערע מוטער ערד!

דוא בעמיהסט זיך אַנצופילען דיא מיילער פון
דיינע קינדער, נאָר שפייז איז זעלמען פאראן.

דיא מתנה פון פרייד וואָס דוא האָסט פאר אונז
איז קיין מאָל נישט פאַלקאָמען.

דיא שפיעלצייגען וואָס דוא מאכסט פאר דיינע
קינדער זענען צוברעכליך.

דוא קאָנסט נישט צופריעדענשמעלען אונזערע אלע
הונגערדיגע האַפנונגען, אָבער זאָל איך דיר דערפאר
דען פערלאָזען?

דיין שמייכעל וואָס איז בעשאַמענט מיט שמערץ
איז זיס צו מיינע אויגען.

דיין ליעבע וואָס ווייס נישט קיין ערפיהלונג איז
טהייער צו מיין הארצען.

פון דיין ברוסט האָסטו אונז געשפייזט מיט לעבען
אָבער נישט מיט אונשמערבליכקייט, דאָס איז וואָרום
דיינע אויגען זענען עביג וואַכעדיג.

פאר יאָהרען לאנג ארבייטסטו מיט פארב און

קלאנג, דאך איז דיין הימעל ניט געבויעט, פלוז נאָר
זיין טרויעריגע ווירקונג.

איבער דיינע שאפונגען פון שעהנהייט איז דער
געבעל פון דיא טרעהרען.

איך וועל אריינגיסען מיינע ליעדער אין דיין שמו-
סען הארצען, און מיין ליעבע אין דיין ליעבע.

איך וועל דך דיענען מיט ארפייט.

איך האָב געזעהן דיין צארטען פנים און איך ליעב
דיין פינסטערן שטויב, מוטער ערד!

אין דער וועלט'ס פערזאמלונג זאאל, זיצט דאס
איינפאכע בלעטעל גראז אויף דעם זעלבען דעק מיט
דעם זונען-שטראהל און דיא שטערן פון מיטען-נאכט.

אזוי צומהיילען זיך מיינע ליעדער זייער בעזעצען
זיך אין דאס הארץ פון דיא וואַלקענס און וועלדער.

אבער, דוא מאן פון רייכטהימער, דיין רייכטהום
האט קיין חלק ניט אין דער איינפאכער פרעכטיג-
קייט פון דער זון'ס פריידיגען גאלד, און דעם זאנפ-
טען פינקלען פון דער פערטראכטער לבנה.

דיא פרכות פון דעם אל-ארומנעהמענדען הימעל
איז ניט צוגאסען אויף דעם.

און ווען דער טויט ערשיינט, פערבלאסט עס און
פארוועקט און ווערט צוברעקעלט אין שטויב.

75

אום אלבע נאכט האט דער וואס וואלט וועלען זיין
אן אסקעט אויסגערופען:

„דאס איז דיא צייט צו אויפגעבען מיין היים און
זוכען גאט. אך, ווער האט מיר דא געהאלטען אזוי
לאנג אין בעטרוג?“

גאט האט געמורמעלט, „איך“, גאר דיא אויערן
פון דעם מאן זענען פערליינט געווען.

מיט א קינד איינגעשלאפען ביי איהר ברוסט איז
געלעגען זיין פרוי, רוהיג שלאפענדיג אויף איין זייט
פון דעם בעט.

דער מאן האט געזאגט, „ווער זייט איהר וואס
האפען מיר גענארט אזוי לאנג?“

דיא שטים האט וויעדער אמאל געזאגט, „זיי זע-
נען גאט“, גאר ער האט דאס ניט געהערט.

דאס קינד האט אויסגעשריען אין זיין חלום, מר-
לענדיג זיך נאָהענט צו זיין מוטער.

גאט האט בעפוילען, „בלויב שמעהן, נאר. ניט פארלאז דיין היים“, נאר דאך האט ער ניט געהערט. גאט האט א זיפן געטהון און האט געקלאגט, „ווארום וואנדערט מיין דיענער מיך צו זוכען, ווען ער פערלאזט מיר?“

דער יריד איז געוועזן פאר דעם טעמפעל. עס האט גערעגענט פון פריהמארגען און דער טאג האט זיך געענדיגט.

ליכטיגער פון אלע פריידען פון דער מענגע איז געוועזן דער ליכטיגער שמויכעל פון א מיידעל וואס האט געקויפט פאר א גראשען א פייעלע פון פאל-מען בלעטער.

דיא דורכדרינגענדע פרייד פון יענעם פייעלע האט געשוועבט איבער אלע געלעכטער און רוישען.

אן ענדלאזע מענגע פון מענשען זענען געקומען און האבען זיך געשטויסט צוזאמען. דער וועג איז געוועזן בלאַטיג, דער טייך פערפלייצט. דער פעלד אונטער וואסער פון אונאויפהערענדען רעגען.

גרעסער פון אלע צרות פון דער מענגע איז געווען זען א קליינעם אינגעל'ס צרות — ער האט ניט גע- האט קיין גראשען צו קויפען א געפארפטען שמע-קעלע.

זיינע פערלאנגענדע אויגען וואס האבען געקוקט צום קראם האבען געמאכט דיעזע גאנצע בעגעגעניש פון דיא מענשען זעהר רחמנות'דיג.

77

דער ארבייטס־מאן און זיין ווייב פון דעם מערב
לאנד זענען בעשעפטיגט קנעטענדיג צו מאכען ציגעל
פאר דעם ברען־אויוען.

זייער קליינע מאַכטער געהט צום לאנדעס אָרט
ביים טייך; דאָרטען הערט זיא ניט אויף צו רייניגען
און סקראַפען דיא טעפלעך און דיא פאנען.

איהר קליין ברידערל, מיט אן אַבגעגאַלטען קאַפּ
און ברוין, נאקעט, און מיט בלאַטע־פארדעקטע גליע־
דער, פאַלגט איהר נאָך און ווארט געדולדיג אויף
איהר בעפעהל אויפ'ן הויכען זאמד בערגעל.

זיא געהט צוריק אהיים מיט איהר פולען קריג
איבערוועגט אויף איהר קאַפּ, דעם שיינענדיגען מע־
שענעם קאן אין איהר לינקער האנד, האלטענדיג
דאס קינד מיט דער רעכטער — זיא דיא קליינע
דיענערין פון איהר מוטער, בעהאלטען אין דעם יאָך
פון דיא הויזליכע בעזאָרגענישען.

איין מאָג האָב איך געזעהן דיזען נאָקעמען יונגעל
זיצענדיג מיט אויסגעשמרעקטע פיס.

אין דעם וואסער איז געזעסען זיין שוועסטער ריי-
בענדיג א טרינקקאן מיט א הויפען ערד, דרעהענדיג
דאָס ארום און ארום.

נאָהענט דערביי איז געשטאנען א ווייך-האַריגעס
שעפעלע און האָט געקוקט צום ברעג.

עס איז צוגעקומען נאָהענט צום אָרט וואו דאָס
יונגעל איז געזעסען און האָט פלוצלונג זיך צומעקעט
אויפ'ן קול, דאָס קינד האָט זיך דערשראָקען און צו-
שריען.

זיין שוועסטער האָט איבערגעלאָזט דאָס רייניגען
איהר קאָפּ און איז ארויפגעלאָפּען.

זיא האָט גענומען איהר פרידערל אין איין האנט
און דאָס שעפעלע אין דער אנדערער, און צוטהיילענ-
דיג איהרע אומארמונגען צווישען זיי האָט זיא פער-
בונדען אין איין באַנד פון ליעבע דיא פרוכט פון
טהיער און מענש.

78

עס איז געוועזען אין מאי. דער שטיקענדיגער
מיטמאנצייט האט אויסגעזעהן ענדלאז לאנג. דיא
פארטריקענטע ערד האט דורשמיג געגענעצט אין
דער היץ.

ווען איך האב דערהערט פון דעם זייט־טייך א
שטים רופענדיג, „קום, מיין ליעבלינג!“

איך האב פערמאכט מיין בוך און האב געעפענט
דעם פענסטער ארויסצוקוקען.

איך האב דערזעהן א גרויסען בופעל־אָקס מיט
בלאטע־בעפלעקטער פעהל, שמעהענדיג נעבען טייך
מיט געלאסענע, געדולדיגע אויגען; און א יונגלינג
מיט קניען טיעף אין וואסער, האט איהם גערופען צו
באדען זיך.

איך האב פריידיג געשמייכעלט און האב געפיהלמ
א זיסע בעריהרונג אין מיין הארצען.

79

איך וואונדער זיך אפט וואו ליגט בעהאלטען דיא
גרענעצען פון ערקענונג צווישען מענש און מהיער
וועמענס הארץ עס פערשמעהט ניט קיין רעדעוודיגע
שפראך.

דורך וועלכען אורשפרינגליכען גן עדן אין א וויי-
טען פריה מארגען פון דער שעפפונג איז געלאפען
דער איינפאכער וועג דורך וועלכען זייערע הערצער
האפען זיך בעזוכט איינע דיא אנדערע.

יענע צייכענס פון זייערע בעשמענדיגע טריט זע-
נען אפגעמעקט געווארען אבוואהל זייער פערוואנד-
שאפט איז שוין פון לאנג פארגעסען.

דאך פלוצלונג אין עטוואס ווערטערלאזער מוזיק
ערוואכט דיא דונקעלע עראינערונג און דאס מהיער
קוקט אריין אין דעם מענשענ'ס פנים מיט א צאר-
טער פערטרויאונג, און דער מענש קוקט דעם אן אין
דיא אויגען מיט ערפרעהענדער ליעבע.

עס זעהט אויס אז דיא ביידע פריינד האפען זיך
בעגעגענט פארשמעלט און קאנען זיך אונבעשמיטט
דורך דער פערשמעלטיקייט.

מיט א בליק פון דיינע אויגען וואלסטו קאנען
 אוועקרויבען דאס גאנצע פארמעגען פון ליעדער וואס
 זענען געשפיעלט געווארען פון דעם דיכטער'ס האר-
 פע, דוא עהרליך שעהנע פרוי!

אבער פאר זייער לויב געזאנגען האסטו ניש קיין
 אויער, דעריבער קום איך צו לויבען דיך.

דוא וואלסט געקאנט ערנידעריגען צו דיינע פיס
 דעם שטאלצסטען קאפ אין דער וועלט.

אבער עס איז דיינע בעליעבטע, אונבעוואוסט צום
 רוהם, וועמען דוא קלויבסט אויס צו דיענען, דעריבער
 דיען איך דיך.

דיא פאלקאמענהייט פון דיינע אַרמס וואלמען צו-
 נעגעבען שעהנהייט דער קעניגליכער פראכט מיט
 זייער ריהר.

אבער דוא בענוצט זיי צו אַבקעהרען דעם שטויב,
 און צו מאכען ריין דיין בעשיידענע הויז, דעריבער
 בין איך אנגעפילט מיט עהרפּורכט.

81

ווארום מורמעלסטו אזוי מוטהלאז אין מיניע אוי-
ערען, א טויט, מין טויט?

ווען דיא בלומען פאלען אראפ אין דעם אכענד און
דיא פיה קומען צוריק צו זייערע שטאלען, קומסטו
פערגנבעט צו מין זייט און רעדסט ווערטער וואס
איך פערשמעה ניט.

איז עס דאס וויא אזוי דוא מוזט זיך שדכ'נען און
מיר געווינען מיט דעם שלאף-מעדיצין פון שלעפערי-
גען מורמלען און קאלטע קושען. א טויט, מין טויט?

וועט דארט ניט זיין קיין פרעכטיגע צערעמאניע
פאר אונזער חתונה?

וועסטו ניט אויסבינדען מיט א בלומען קראנץ דיי-
נע שווארץ-ברוינע צוקודעלטע לאקען?

איז דארט קיינער ניט צו טראגען דייין פאהן פאר
די, און וועט דיא נאכט ניט זיין בעלויכמען מיט
דיינע רוימע פאקעל-ליכט, א טויט, מין טויט?

דער גערטנער

קום מיט דיין שאלאכץ-לירע שאלענדיג, קום אין
דער שלאפלאזער נאכט.

בעקלייד מיך מיט אן רויט-פארביגען מאנמעל,
גרייף אן מיין האנט און נעהם מיך.

לאז דיין קארעמע זיין גרייט ביי מיין טהיר מיט
דיינע פערד הירזשענדיג אונגעדולדיג.

הויב אויף מיין שלייער און קוק שטאלץ אויף מיין
פנים, א טויט, מיין טויט!

82

מיר דארפען שפיעלען דעם טויטען שפיעל היינט
 ביי נאכט, מיין כלה און איך.

דיא נאכט איז שווארץ, דיא וואַלקענס אין הימעל
 זענען קאפריזונע, און דיא וועהלען פלוידערן אין ים.

מיר האָבען איבערגעלאָזט אונזער געלעגער פון
 חלומות, צועפענט דיא טהיר און ארויסגעקומען, מיין
 כלה און איך.

מיר זיצען אויף א הוידעלקע, און דיא שטורם וויינ-
 דען גיבען אונז א ווילדען שטויס פון הינטען.

מיין כלה שפרינגט אויף מיט שרעק און פערנגניגען,
 זיא ציטערט און נייגט זיך צו מיין ברוסט.

לאנג האָב איך איהר צערטליך געדינט.

איך האָב פאר איהר געמאכט א בעט פון בלומען
 און האָב פערמאכט דיא טהירען צו אויסשליסען דיא
 שטרענגע ליכט פון איהרע אויגען.

איך האָב איהר צארט געקושט אויף איהרע ליפען
 און געסוד'עט שטיל אין איהרע אויערן ביז זיא האָט
 האלב געהלש'ט אין זעהנזוכט.

זיא איז פערלארען געגאנגען אין דעם ענדלאזען
נעבעל פון אונבעשטימטער זיסקייט.

זיא אט ניט געענטפערט אויף מיין ריהר, מיינע
ליעדער האבען איהר ניט געקאנט ערוואכען.

פיי נאכט איז צו אונז געקומען דער שטורם רוף
פון דער ווילדערניס.

מיין כלה האט א ציטער געטהון און איז אויפגע-
שטאנען, זיא האט אָנגעגריפען מיין האנט און איז
ארויסגעקומען.

איהרע האַר שוועבען אין דעם ווינד, איהר שלייער
פלאטערט, איהר פלומענקראנץ רוישט איבער איהר
ברוסט.

דער שטויס פון טויט האט איהר געוויגט צום
לעבען.

מיר זענען פנים צו פנים און הארץ צו הארץ, מיין
כלה און איך.

זיא האָט געוואוינט אויף דעם בארג־זייט ביי דעם
 פּרעג פון א קוקרווען־פעלד, נעפען דעם קוואהל
 זאָס פליסט אין לאכענדיגען מורמען דורך דיא איינ־
 זאמע שאמענס פון אלמע בוימער. דיא פרויען זענען
 אהין געקומען צו אַנפילען זייערע קריגען, און רייזענ־
 דע פלעגען זיך דאַרט זעצען אַברוהען און שמועסען.
 זיא האָט געארבייט און געהלוס'ט טעגליך נאָך דעם
 טאָן פון דעם רוישענדען שטראָם.

איינ מאל אן אבענד איז דער אונפֿעקאנטער אראָפֿ־
 געקומען פון דעם וואַלקען־בעהאלמענעם שפיין; זיינע
 לאַקען פארפלאַנטערט וויא שלעפֿעריגע שלאנגען.
 מיר האָבען פֿערוואונדערט א פּרעג געטהון, „ווער
 זייט איהר?“ ער האָט ניט געענטפֿערט נאָר האָט
 זיך געזעצט ביי דעם פלוידערישען שטראָם און האָט
 שווייגענדיג געקוקט צו דעם ביידעל וואו זיא האָט
 געוואוינט. אונזערע הערצער האָבען געצימערט אין
 שרעק און מיר זענען געקומען צוריק אהיים ווען עס
 איז שוין געוועזען נאכט.

אויף מאַרגען ווען דיא פרויען זענען געקומען שעפֿ-
 פען וואסער פון דעם קוואהל ביי דיא צעדער בוימער,
 האַפען זיי געפונען דיא טהירען אַפען אין איהר ביי-
 דעל. נאָר איהר קול איז אוועק און וואו איז אהינגע-
 קומען איהר שמייכעלדיגער פנים? דער לעדיגער קרוג
 איז געלעגען אויף דער ערד און איהר לאַמפּ האַט
 אויסגעפרענט אין דעם ווינקעל. קיינער האַט ניט
 געוואוסט וואוהין זיא איז פערשוואנדען איידער עס
 איז אנגעקומען דער פריה-מאַרגען — און דער אונ-
 בעקאנטער איז שוין מעהר ניט געוועזען.

אין דעם מאַנאטה מאי איז דיא זון געוואקסען
 שטארקער און דער שנעע איז שוין געוועזען צוגאנג-
 גען, און מיר זענען געזעסען ביי דעם קוואהל און
 האַפען געוויינט. מיר האַפען זיך געוואונדערט אין
 אונזער געדאנק, „איז דאָרטען פאראן א קוואהל אין
 דעם לאנד וואו זיא איז אוועק וואו זיא קאָן אָנפילען
 איהר געשיר אין דיזע הייסע דורשמיגע טעג?“ און
 מיר האַפען זיך איינע דיא אנדערע געפרעגט אין
 שרעק, „איז דאָרט דאָ א לאנד הינטער דיזע בערג
 וואו מיר וואוינען?“

עס איז געווען א זומערדיגע נאכט; א קיחל ווינטעל
 האַט געבלאזען פון דרום-זייט; און איך בין געזעסען

דער גערטנער

אין איהר פערלאזמען צימער וואו דער לאמפ איז
 נאך אלץ געשטאנען ניט אנגעצונדען. ווען פלוצלונג
 האפען פון פאר מיינע אויגען דיא בערג פערשוואונ-
 דען וויא פארהאנגען פארצוויגען אין דער זייט. „אך,
 עס איז זיא וואס קומט. וואס מאכסטו, מין קינד?
 ביזטו גליקליך? אבער וואו קאנסטו זיך בעשיצען
 הינטער דעם אפענעם הימעל? און, אך, אונזער קוואל
 איז שוין ניטא צו לעשען דיין דורשט.“

„דא איז דער זעלבער הימעל,“ האט זיא געזאגט,
 נאר פריי פון דיא פערצאממע בערג. — דאס איז
 דער זעלביגער שטראם פערוואנדעלט אין א טייך, —
 דיא זעלבע ערד אנגעאטהעמט אין א פלאכקייט.“

„אלעס איז דא,“ האב איך געזיפצט, „נאר מיר זע-
 נען ניטא.“ זיא האט טרויעריג א שמייכעל געטהון
 און האט געזאגט, „דוא ביזט אין מין הארצען.“ איך
 האב ערוואכט און האב געהערט דאס פלוידערן פון
 דעם שטראם און דעם גערויש פון דיא צעדערן ביי
 דער נאכט.

איבער דיא גרינע און געלע רייזפעלדער האַפּען
זיך געטראָגען דיא שאַמענס פון דיא הערפסט וואָל-
קענס נאכגעפאלגט פון דער שנעל-לויפענדער זון.

דיא ביהנען פארגעסען צו זויגען זייער האַניג;
שכור פון ליכט בעוועגען זיי זיך נאריש און זשומען.

דיא קאטשקעס אין דיא אינזלען פון דעם טייך
שרייען אין פרייד בלויז פאר גאַרנישט.

זאָל קיינער ניט געהן צוריק אהיים, פרידער, דיזען
פריה-מאַרגען, זאָל קיינער ניט געהן צו דער ארבייט.

לאַמיר נעהמען דעם בלויהען הימעל מיט שטורם
און לויפענדיג אוועקרויפען לעדיגקייט.

געלעכטער שוועבט אין דער לופט וויא שוים אויף
א פערפלייצונג.

ברידער, לאַמיר פארשווענדען אונזער פריה-מאַר-
גען אין פוסטע ליעדער.

85

ווער ביזטו, לעזער, וואָס לעזט מיינע געדיכטע אין
א הונדערט יאָהר ארום?

איך קאָן דיר ניט שיקען קיין איין איינציגע בלום
פון דיזען פרייהלינגס פארמעגען, קיין איין איינציג
גאלדענעם שמרייף פון יענער זייט פון דיא וואַלקענס.

עפען דינע טהירען און קוק אהין און אהער.

פון דיין פליהענדען גארטען זאמעל שמעקענדיגע
זכרונות פון דיא פערשוואונדענע בלומען פון א הונ-
דערט יאָהר צוריק.

אין דער פרייד פון דיין הארצען וועסטו פילייכט
פיהלען דיא לעבעדיגע פרייד וואָס האָט געזונגען אין
א פרייהלינגס פרייהמאָרגען. שיקענדיג זיין פריידיגע
שמים איבער א הונדערט יאָהרען.

אינהאלט פון דיא ערשמע ווערטער

1. האב רחמנות אויף דיין דיענער, מײן קעניגין.....
4. אד, דיכטער, דער אכענד דערנעהנט זיך.....
7. אין דער פרייה האָב אײך געוואָרפֿען מײן געז אין ים.....
9. אַך אײז מיר, וואָרום האָבען זײ אױסגעבויעט מײן הויז.....
12. אײך בין אונרוהיג.....
14. דער געפאנגענער פויגעל איז געווען אין א שטייג.....
16. אד מוטער, דער יונגער פרינץ דארף פערבייפאָהרען אונזער טהיר.....
18. ווען דאס לעמפעל איז אויסגעגאנגען ביי מײן פעט.....
20. ווען אײך געה אליין בײ נאכט מײן געליעבטע צו טרעפֿען.....
22. לאַז צורוח דיין ארבייט, כלה.....
24. קום וויא דאָא ביזט: ניט קימער זי דאייבער דיין טואלעט.....
27. אויב דוא וואָלסט זיין פערנומען און דיין קריג פול.....
30. אײך האָב גאַרנישט פֿערלאנגט.....
32. אײך האָב שפאצירט אויף דעם וועג, אײך ווייס ניט ווארום.....
35. אײך לױף אזוי וויא א מאַסקהירש לױפט אין דעם שאטען פון דעם וואלד.....
36. הענט זיך האלמענדיג אין הענט און אויגען ארויס־קוקענדיג אויף אויגען.....
38. דער געלער פויגעל זינגט אויף זיין בוים.....
40. ווען דיא צוויי שוועסטער געהן הערויפבריינגען וואסער.....
42. דוא האָסט שפאצירט אויפן וועג ביים זייט פון טײך.....
44. טאַג נאָך טאַג קומט ער און געהט אוועק.....

- ווארום האט ער אויסגעוועהלט קומען צו מיין טהיר... 45.
ווען זיא איז דורךגעטאנגען פערביי מיר מיט שנעלע
טריט 46.
ווארום זיצטו דאָרט און קלינגסט מיט דייע ברעס?
לעמען 47.
ניט בעהאלט פאר זיך אליין דעם סוד פון דיין הארצען 48
קום צו אונז יוגענד 49.
איך געהם וואָס עס קומט פון דיין ווילענדיגער האַנד. 51
גלויב דער לייעבע זאָגאר ווען עס ברענגט דיר לידען. 53
דיינע אויספרעגענדע אויגען זענען אומעדיג. 55
רעד צו מיר, מיין געליעבטע. 57
דוא ביזט דער אבענד וואָלקען. 58
מיין האַרץ, דער פויגעל פון דער ווילדעהנים. 60
זאָג מיר אויב דאָס אלעס איז אמת. 61
איך לייעב דיר, געליעבטע, פאָרגיעב מיר מיין לייעבע. 63
ניט געה אוועק, מיין לייעבע, ניט בעטענדיג מיין
ערלויבנים. 65
טאָמער וואָלט איך דיר לייכט דערקאָנט. 66
ער האָט געשושקעט, מיין לייעבע, „הויב אויף דייע
אויגען 67.
וואָסטו ארויפגעלייגט דיין קראַנץ פון פרישע בלומען
אויף מיין האַלז, דוא שעהנער? 68
מיין לייעבע א מאָל צוריק האָט דיין דיכטער פאָר
בערייטעט א גרויסען העלדען געדיכט אין זיין געדאנק. 69
איך פלעכט א קראַנץ דעם נאנצען פריהמאָרגען. 70
אן אונגלויבליכער שמייכעל בעוועגט זיך אויף דייע
אויגען 71.
איך בענק ארויסרעדען דיא טיעפטע ווערטער. 73
אך וואהנדיגער, עהרליכער שכור. 75
ניין, טיינע פריינד, איך וועל קיין מאָל ניט זיין קיין
אסקעט 78.
הויכווילדיגער האַרץ, פאָרניב דאָס פאָרל זינדערס. 79
צו דיא געסט וואָס מווען געהן בעמען גאָט'ס הילף. 81

דער גערמנער

149

82. דוא האָסט מיר איבערנעלאָזט און אוועק אויף דיין וועג
 84. אויב דוא זאָסט דאָס וועלען, וועל איך אויפהערען זינגען
 85. בעפריי מיך פון דיא קייטען פון דיין זיסקייט.....
 86. איך האלט איהרע הענט און דריק זיא צו מיין ברוסט.
 87. ליבעסטע, מיין הארץ בענקט טאָג און נאכט.....
 88. דאמאָלס ענדיג דאס לעצטע ליעד.....
 89. ווארום איז דאס לעמפעל אויסגעגאנגען.....
 90. ווארום פערשעהמסטו מיך מיט א קוק.....
 92. וואָהין איילסטו זיך מיט דיין קאַרב.....
 94. עס איז שוין געווען האלבער טאָג.....
 96. איך בין געווען איינער צווישען פיעלע פרויען.....
 98. איך האָב געריסען דיין בלוט, א וועלט!
 99. איין מאָל גאנץ פריה אין דעם בלומען נאַרטען.....
 100. אף פרוי דוא ביזט ניט בלויז דאס האנדווערק פון נאָט
 101. צווישען דעם געלויב און דעם רעש פון לעבען.....
 רוה, מיין הארץ, לאָז דיא צייט פאר דער שיידונג
 102. זיין זיס.....
 103. אין דעם דונקעלען וועג פון א חלום.....
 105. רייזענער, מוזט דוא געהן?
 107. איך האָב פארשווענדט מיין טאָג.....
 109. איז דאָס ווידער א מאָל דיין רוף?
 א וואנדערנער משוגענער האָט געזוכט דעם פרובירן
 111. שטיין.....
 114. אפּוואָהל דעם אבענד קומט מיט לאנגזאמער טריט.
 116. קיינער לעבט ניט אויף עבינ, ברודער.....
 119. איך יאָג זיך נאָך דעם גאלדענעם הירש.....
 120. איך געדיינק א טאָג אין מיין קינדהייט.....
 122. דער טאָג איז נאָך ניט געענדיגט.....
 מיט טעג פון שווערער מאטערנים האָב איך אויפֿ
 125. געשטעלט א טעמפעל.....
 127. דאס אונטערליכעס רייכטהום איז ניט דינס.....
 129. אין דער וועלט'ס פּערוואַלונג זאָאל.....

דער גערמנער

150

- אום האלבע נאכט האט דער וואָס וואָלט־וועלען־זיין
130. אן אסקעט אויסגערופען.....
דער יריד איז געוועזען פאר דעם טעמפעל.....
132. דער ארבייטס מאן און זיין ווייב פון דעם מערב לאנד
133. עס איז געוועזען אין מאי.....
135. איך וואונדער זיך אָפּט.....
136. מיט אַ בליק פון דינע אויגען.....
137. ווארום מורמעלסטו אזוי מוטלאז אין מיינע אויערן.....
138. מיר דארפען שפיעלען דעם טויטען שפיעל.....
140. זיא האט געוואוינט אויף דעם בארג־זייט.....
142. איבער דיא גרינע און געלע רייז־פעלדער.....
145. ווער ביזטו, לעזער, וואָס לעזט מיינע געדוכטע אין
146. א הונדערט יאהר הערום?.....